

15

GATEMAGASINET KLAR

Tilstedeværelse • Toleranse • Ydmykhet

BEGJÆR

EG KAN EIGA NESTEN HEILE VERDA
UTAN AT DET GJER MEG GLAD
FOR DEG SOM EG BEGJÆRER
DET ER DEG EG VIL HA

BEGJÆR ER Å VILLE EIGE,
UTAN TANKE PÅ Å GI
DET HANDLER ALDRI OM Å DELE
MEN OM AT DU ER MI

BEGJÆR ER Å KREVE
STYRT AV EI INDRE DRIFT
OM RETTEN TIL Å LEVE
UTAN KRAV TIL TRU OG PLIKT

Å ELSKE DJUPT I TRUDOM
DET ER Å GI OG TA
EIN LIVSLANG REAKSJON
OM Å GI DET DEN ANDRE VIL HA

AV ODDMUND HARSVIK

-
4. Leder
5. Dikt
6-9. Avmaktbegjær
10-11. Å være av kjøtt og blod
12-15. Bursdagsfeiring, konsert
Domkirken
16-17. Small chips race
18-21. Alt hva hjertet begjærer
22-25. Jeg fikk aldri nok av det jeg
synes jeg manglet
26-27. Fra barnemunn
28-29. Fem på Facebook
30-31. Den ukjente veien
32.34. Vasker alkoholen bort
vår moral?
35. Profeten om fornuft
og lidenskap
36-39. Ønske, drøm eller begjær?
40-41. Rusmisbruk kan ikke
medisineres bort
45. Filovoffen
46-47. Småstoff
48. Osigrafannonse
49. Steinar , Jan Willy
50. Klar takker

innhold

TEMA FOR GATEMAGASINET KLAR

#15 BEGJÆR

LEDER

Jeg vil begynne lederen for dette nummeret av gatemagasinet, hvor begjær er temaet, med et konkluderende spørsmål min gode venn Ulf kom med på Facebook:

“Noen ting nyter jeg. En kopp kaffe med en venn. Eller et godt måltid med gode venner. Gode samtaler med de jeg er glad i, eller bare en stille stund med meg selv, er jeg en livsnyter da”?

Jeg kommenterte på samme arena: “Du er i alle fall livsglad. Selv deler jeg opp begrepene glede og nytte: Glede er noe livet gir meg, noe jeg får i gave bare ved å være tilstede i livet mitt. Jeg jubler av glede av solen som varmer, over å bli elsket og av noen jeg er glad i, over å være meg, og over å kjenne deg. Jeg jubler av glede over løvet som faller, over fugle som kvitrer og over at jeg lever. Nytelsen må jeg aktiv oppsøke gjennom å drikke, spise, ha sex og så videre.

Nytelse er noe vi mennesker begjærer, i gleden ligger takknemligheten.

I en verdensomfattende undersøkelse rundt begrepet lykke, komme begjæret tydelig frem som en viktig faktor for pluss eller minus. Undersøkelsen viser at det er sammenheng mellom tilfredshet og penger. Problemet er at dess mer penger vi får, dess større blir vårt begjær etter flere ting som kan kjøpes.

Og slik forklarer vel egentlig dette det norske folks utilfredshet, i all vår velstand. De fleste har det meste av det vi trenger, men vi vil gjerne også ha alt det andre. Det vi ikke har behov for, men som vi er sikre på vil dekke vårt savn.

Utilfredsheten trigger begjæret.

Så er spørsmålet, er begjær en negativ drift? Setter vi det i sammenheng med grådighet og fråtsing ligger det nok under kategorien “De syv dødssynder”, så er det nok det. Men er ikke drivkraften etter å skape noe, skape noe varig som kan bli et gode for oss selv, landet og verden også innenfor denne driften? Lå det ikke noe begjærlig i Roald Amundsens behov for å nå Sydpolen? Eller er det ikke begjær som driver fjellklatrere til å bestige de høyeste tinder. Er ikke driften etter å oppdage vår egen styrke og våre egne begrensninger positivt?

Jeg spør meg selv: Er det ikke også noe begjærlig i mitt behov for å bidra til at mange skal slippe å oppleve rusbegjæret på samme måten som jeg gjorde, og ligger ikke dette begjæret som grunnmur for det arbeidet jeg har påtatt meg overfor de som sliter mest med fluktbehovet?

Svaret er ubetinget ja. Og da kan vi vel fastslå at begjær ikke kun gir negative konsekvenser. Lik alle våre andre drifter, er begjæret en nødvendig drivkraft. Det gjelder bare å finne balansen.

Forelskelse blir ofte synonymt med kjærlighet. Slik jeg husker forelskelsen minnes den mer om en rus. Jeg var ruset av begjæret om å få eie henne. Jeg fikk aldri nok av pusten, stemmen, lukten og utseendet hennes. Jeg ville ha henne helt og fullt for meg selv. Selv et vennlig blikk fra henne rettet mot en annen var nok til å slite hjertet mitt i stykker. Hun skulle være min!

Kjærlighet er noe annet. Jeg vil ta imot det hun har å gi meg, men min største glede ligger i å gi henne det hun vil ha. Og ofte er det en varm klem, noen kjærlige ord og tegn på at jeg ser henne. Joda, visst begjærer to elskede hverandre. Uten begjæret hadde vi dødd ut. I begjæret ligger nye liv, og fremtidshåp. Begjæret er en del av vår natur, og måten vi lever det ut på får betydning for oss selv og for andre.

Voldtekter og seksuelle overgrep er snart så dagligdags at det knapt omtales i dagspressen. Mennesker trenger hjelp og veiledning til å få regulert sitt begjær slik at det ikke er skadelig for seg selv eller andre. Vår higen etter det vi ikke har, er så omfattende at begjæret blir altomfattende. I et intervju med de “to menna” på Senter mot seksuelle overgrep – Agder, ble jeg oppdatert på overgrep ikke er higen etter makt og kontroll, men en synliggjøring av avmakt. Og kanskje er vår higen etter mer av alt det samme: Er rop om avmakt!

Jeg skal i denne lederen ikke ta for meg de ulike måter begjæret etter de stemnings- og personlighetsendringene rusmidler bidrar negativ for veldig mange mennesker og vårt samfunn som helhet. Bare vise til intervjuet med pensjonisten, tidligere rusterapeut Per Erik Zahl. Etter å ha vært inne til avrusning og behandling 23 ganger, sa det endelig JA. Per Erik erkjente plutselig at han måtte gi slipp på sine løsninger for å finne en åndelighet som bidro til å redusere besettelsen etter fluktmiddelet. For å klare det, måtte han se inn i seg selv og gjøre noe med de driftene og følelsene som skapte fluktbehovet.

Klar feiret den 4. september sin 4-års dag. Det siste året har vi fått beskjed om at vi ikke lenger får bevilget penger via Cultiva og staten. Likevel satser vi på å øke antall opplag fra ni til 12 i 2011. Det betyr at vi må selge like mange eksemplarer av Klar i løpet av en måned som det vi gjør i løpet av seks uker. En utfordring både vi i administrasjonen og selgerne jobber med. Men tolker vi publikums etterspørsel rett, så vil dette gå seg til.

Oddmund Harsvik
Ansvarlig redaktør

VI SKAL IKKE

VI SKAL IKKE DØMME VÅR SØSTER OG BROR FOR ALLE HAR SYNDET, OG SYNDEN ER STOR.

VI SKAL IKKE VÆRE FOR LIVET SOM LEVER EN HJERTELØS DOMMER SOM TRUER OG KREVER.

VI SKAL IKKE STENGE FOR SJANSER I LIVET OG GJØRE VÅR NESTE TIL SKYTTESKIVE.

VI SKAL IKKE SPARKE TIL DEM SOM FÅR SVI FOR FEILENE SINE, DET KUNNE VÆRT VI.

VI SKAL IKKE BITE, MEN VERNE OG BE, SÅ HERREN FÅR VEKKE OG NOEN FÅR SE.

FÅR SE OG ERKJENNE AT BARN ER VI ALLE AV HAM SOM KAN LØFTE, NÅR NOEN VIL FALLE.

AV ÅSMUND OLAF UNHJEM

AVMAKTS BEGJÆR

Jeg har gjennom medieoppslag fått troen på at overgrep mot barn er søken etter kontroll, makt og begjær. Av to menn som jobber med denne problematikken ved Senter mot seksuelle overgrep (SMSO), får jeg supplert min kunnskap med at "overgrep mot barn også kan være tegn på avmakt".

TEKST: **ODDMUND HARSVIK**

FOTO: **ODDMUND HARSVIK**

Jeg blir tatt imot av Raymond Lønberg, tidligere jobbet han med rusproblematikk ved RISK. Han var student ved det første kullet i sexologi ved UiA. Han begynte ved SMSO i 2006, og har vært der siden. Han tar nå videreutdanning innen gestaltterapi.

Vi ønsker at de som kommer hit skal oppleve verdighet. Vi vet at det oppleves utfordrende for de fleste å ta den første kontakten og ønsker lokalene som virke tiltalende og som gir rom for å snakke om vonde og vanskelige opplevelser, svarer Raymond til min kommentar om flotte lokaler og utsøkte møbler.

Søker likeverd

Etter å ha fått omvisning, viser Raymond Lønberg meg inne i et koselig samtalerom. Her blir jeg presentert for den andre av de to mennene blant i alt ni ansatte, Vidar Bjelland. Vidar kom fra en jobb i barnevernet da han begynte i SMSO i 2007.

Mitt utgangspunkt for denne samtalen var å få belyst hvorvidt overgrep har sammenheng med et ukontrollert begjær. Noe jeg straks skjønnte det ikke hadde.

Seksuelle overgrep handler i all hovedsak om at overgriper/krenker vil ha sine seksuelle eller maktbehov tilfredstilt. Med bakgrunn i dette kan vi si at overgriper opplever seksuelle følelser i

overgrepet. Mange overgripere kan i disse situasjonene tro at den som blir utsatt også liker dette. Og her er grunnene mange, forklarer Raymond.

Han utdyper dette med å fortelle om overgrepssaker der overgriper bruker stakkarsliggjøring som strategi for å oppnå seksuell tilfredsstillelse.

Vedkommende kan eksempelvis fremstille seg som offer og uttrykke behov for omsorg, nærhet og ivaretagelse på en slik måte at den utsatte opplever seg "presset" til å gjøre han fornøyd. Den utsatte vet i all hovedsak hva dette innebærer, og vedkommende opplever ofte at "overgriper" blir fornøyd etter dette, og det blir harmoni i heimen.

Manipulerer

Dette legger også grunnlaget for skyldfordelingen hos overgriper som bruker denne form for strategi. I flere rettssaker har den som er tiltalt for seksuelle overgrep hevdet at: "Den utsatte kom jo av fri vilje og tok selv initiativet".

Mange av de som tar kontakt med oss har båret på mye skam gjennom oppveksten og i voksen alder over det de har opplevd. Skammen er spesielt stor i saker der den utsatte er blitt manipulert til å tro at det var de som tok initiativ til overgrepene og at de oppsøkte overgriper. Slik var det for kvinnen som tok kontakt med oss og kunne fortelle at det var i all hovedsak hennes skyld at far hadde sex med henne.

Opplevelsene lå mer enn 30 år tilbake. Hennes far var ukependler og mor jobbet stort sett i helgene. Hun visste at far ville misbruke henne seksuelt i løpet av helga han var hjemme. Skambetyngtet fortalte hun at hun, som barn, etter hvert begynte å stille seg "disponibel" for far med det samme han kom hjem. Vi brukte mye tid på dette i samtalen våre. Hun visste hun ville bli misbrukt i løpet av helgen, men visste ikke helt når det skjedde. Hun gikk og var redd helt til det var overstått. Etterpå visste hun at det gikk en uke til neste gang. Med et går det opp for henne at hun oppsøkte far for å få det overstått for da kunne hun være trygg resten av helga. Dette ble en frigjørende erkjennelse for henne.

Når de kommer til oss som godt voksne for endelig å fortelle om en barn-dom, preget av seksuell overgrep, så må vi forsøke å gå gjennom det de har opplevd, å så finne de hensiktsmessige grunnene for at de gjorde som de gjorde, forklarer Raymond og Vidar meg.

Økning av menn

Er det like mange gutter og menn som jenter som blir misbrukt?

Statistisk er det en klar overvekt av kvinner som blir utsatt for overgrep og som tar kontakt med senteret, men de senere år har det vært en klar økning av menn som tar kontakt med senteret. Vi vet det er en større terskel for menn

 Når de kommer til oss som godt voksne for endelig å fortelle om en barndom, preget av seksuell overgrep, så må vi forsøke å gå gjennom det de har opplevd, å så finne de hensiktsmessige grunnene for at de gjorde som de gjorde

å ta kontakt, de kvier seg ofte. Mange synes det er flaut å skulle fortelle om en voldtekt eller et overgrep. Spesielt dersom overgriper er en kvinne. Som en av mennene sa:

”Sjøl om min penis struttet, så betydde det ikke at jeg hadde lyst”.

Når media har fokusert på menn utsatt for seksuelle overgrep eller at noen menn med overgrepserfaring ”står frem”, så opplever vi en større pågang av menn til senteret. Derfor synes vi det er flott at du setter fokus på temaet i Klar.

Missbruk av tillit

Jeg forteller om egenerfaringer som 14,5 år gammel messegutt på grønlandsfiske. Der jeg ble døpt da vi ankom land, en del av dåpen var at jeg ble seksuelt betjent av tre voksne eskimodamer mens hele mannskapet så på.

Jeg har tenkt mye på denne episoden, forsøkt å se på om det har preget mitt liv. Men jeg kan ikke se at det har gjort det. Jeg har et avslappet forhold til hendelsen, ja, kanskje et humoristisk forhold. Det kommer sannsynligvis at

overgrepet var rituelt preget, det stod i en kulturell kontekst. Dette var noe som førstereisgutter måtte gjennomgå. Det var ikke de samme relasjonene til de fremmede damene som det er å bli misbrukt av en i nær familie som en må forholde seg til resten av livet, svarer Vidar.

Det samme sviket?

Ja, svik og forvirring er nok noe barnet føler sterkt på, påpeker Raymond. – Når en av de som står barnet nærmest både uttrykker kjærlighet og omsorg i det ene øyeblikket for så i neste øyeblikk å misbruker sin tillit, da oppstår ofte forvirringen på hva som foregår.

Nye svik

Raymond og Vidar forteller mange eksempler på både overgriperes fremgangsmåte og ofrenes reaksjoner. Det vil ikke bli plass til alt i en slik artikkel. Det verste er at når noen av disse søkte tillitspersoner om hjelp, så ble de sviktet på nytt. Slik den voksne damen som etter mange år tok mot til seg og søkte sjelesorg i sin menighet. Etter at hun hadde fortalt den ansatte om overgrepene hun hadde opplevd, knakk hun sammen og lente seg mot han. Hun opplever at vedkommende begynner og trøster henne og det ender med at han begynner å gjøre seksuelle tilnærmelser. For henne resulterte dette i nye år i taushet og ingen rom ble trygge for henne.

Søk hjelp tidlig

Hvorfor varsler ikke barna, og hva med ektefellen til overgriperen, aner hun/han ikke noe om det som skjer? Mange barn blir fortalt at overgrepene er deres egen feil, og de føler skam over det som har skjedd. Trusler om hva som vil skje hvis de forteller fører ofte til at de bevarer den vonde hemmeligheten. Noen barn kan gjøre det de kan for å forebygge at noen skal få vite hva de har vært utsatt for. Et eksempel på strategier for å skjule, er den voksne datteren som insisterte på at faren som hadde misbrukt henne gjennom hele barn- og ungdommen, skulle følge henne opp kirkegulvet da hun giftet seg. For hvem ville da kunne tenke seg at han hadde misbrukt henne seksuelt. Barna er også redde for ikke å bli trodd. Og så synes de det er ekkelt å snakke om dette. Flere av de som kontakter oss har opplevd at de ikke blir trodd av sine nærmeste, mens andre har funnet en person å fortelle dette til som har våget å høre og tro det den er fortalt. Det være seg foreldre, lærere, sosialarbeidere, den kloke nabokona, venner eller andre.

Raymond og Vidar mener at dess tidligere den utsatte får hjelp, dess mindre vil hans/hennes livskvalitet preges av sviket. De forteller om godt engasjerte

foreldre / hjelpeapparatet som tar det barna sier på alvor.

Det å ha åpenhet rundt dette i et støtteapparat av familie og gode venner, bidrar til at også misbrukte barn kan få et godt liv.

Ta kontakt

Gjennom media får vi vite at overgripere ofte selv er blitt utsatt for overgrep i barndommen. Dette er et stigma som bidrar til å øke skammen og som gjør det vanskeligere for den utsatte å fortelle om overgrep hun eller han er usatt for. Mange tror at den som er utsatt for overgrep kommer til å utsette andre for overgrep. En av mennene som har brukt senteret for å få bearbeid sine opplevelser sa følgende: "Hvordan kan noen tro at jeg vil påføre andre den samme smerte som jeg selv har båret på store deler av mitt liv"! Raymond og Vidar sier videre at de færreste av dem som selv har opplevd seksuelle overgrep, og ikke har fått bearbeidet dette, kan komme til å utsette andre for overgrep.

Senteret hadde i 2009 mer enn 3000 henvendelser fra hjelpeapparatet og brukere. Det var 223 ulike brukere innom senteret, enten til samtale, temakvelder eller aktivitetkvelder. De som tar kontakt oppgir at de har fått vite om senteret gjennom sitt nettverk, internett, oppslag i media og fra hjelpeapparatet.

Mange brukere forteller at de flere ganger har gått opp trappene til oss i andre etasje, for så å snu. Men når de endelig våger å ta steget fullt ut, så lettes mange kilo fra deres skuldre. De opplever seg møtt og "hemmeligheten" som i stor grad har vært med på å styre livet blir etter hvert lettere å handtere. Senterets lokaler i Kristiansand er i Markensgate 37. 2. etasje, inngang Henrik Wergelandsgate, i Arendal, Langbryggen 13, 4 etasje.

Senter mot seksuelle overgrep er et lavterskeltilbud for personer som har opplevd overgrep, pårørende og fagfolk.

Sosialdepartementets veileder fra 1992 definerer seksuelle overgrep slik:

"Med seksuelle overgrep eller seksuell utnyttning av barn og unge, menes at avhengige og utviklingsmessige umodne barn eller ungdommer trekkes inn i seksuelle aktiviteter som de fullt ut ikke forstår, og som de ikke har tilstrekkelig kunnskap eller erfaring til å gi sitt begrunnede samtykke til".

Vik fra
meg Satan!
Ja med deg
begjæret, for
det er ditt,
- ikke mitt!

JEG SKULLE
PERT PÅ ALKOHOL
SOM DEN STERKESTE
DRIVKRAFTEN
BAK MÆNNESKENES
DØDSYNDER

Pave Gregor den store

PAVE GREGOR DEN STORE (540-604) KOM FRA EN GAMMEL, OG SVÆRT RIK, ROMERSK ADELSSLEKT MED EIENDOMMER I ROMA OG STORE LANDOMRÅDER PÅ SICILIA. GREGOR VAR HELE SITT LIV DYPT RELIGIØS OG LEVDE I EN SAMTID SOM VAR PREGET AV MYE FRYKT. ETTER FARENS DØD SOLGTE GREGOR ALT HAN EIDE OG GAV PENGETE TIL DE FATTIGE. PÅ SICILIA BLE DET ANLAGT KLOSTRE OG HUSET I ROMA BLE TIL ET KLOSTER FOR GREGOR OG 12 MUNKER.

GREGOR VIET SEG TIL BØNN OG TEOLOGISKE STUDIER.

MOT SINE EGNE ØNSKER BLE GREGOR VALGT, MED SJELDEN ENSTEMMIGHET, TIL PAVE I 590. TROSS BESKJEDENHET OG YDMYKHET VISTE DET SEG AT HAN BLE EN STERK OG SIKKER PAVE, EN DYKTIG ADMINISTRATOR, ØKONOM, DIPLOMAT OG TEOLOG! DET VAR OGSÅ PAVE GREGOR SOM INNFORTE SOLIBATET FOR SIN GEISTLIGHET.

PAVE GREGOR TILEGNES Å HA DEFINERT DE SYV DØDSYNDER: BEGJÆR, HOVMOD, VREDE, MISUNNELSE, GRISKHET, ZATSKAP OG FRÅTSEI

BEGJÆR
ER DØDSYND
NR. 1. SIER
GREGOR

ARVID BERGSTED

Å VÆRE AV KJØTT OG BLOD

Det faktum at psyken styrer kroppen er, - til tross for at det ignoreres av biologien og medisinen, - den mest grunnleggende kunnskap vi har om livsprosessen. (Franz Alexander, lege)

Til sengs, på vei inn i søvnen danset hukommelse og samvittighet streptease og beskyttende løgndekkende plagg falt på minenes scene i det nådeløse lyset fra selvanklagenes prosjektører. En nesten fortrent historie ble avkledd, en usikker og sky ung mann på studietur til København for femogfemti år siden, som fanges av sitt eget begjær.

Ca 30 gutter og jenter, alle unge studenter ved Statens Håndverks- og Kunstindustriskole, nyfikne, lattermilde, spøkefulle, yre, kåte, noen tafatte, beskjedne og sjenerte. Noen var par, de fleste ikke, men hun jeg så lengtende etter, med kastanjefarget hår, var på kaien og tok øm avskjed med sin forlovede før båtens avgang.

To timer og to halvlitere senere hadde jeg fått litt mot og satt meg ved siden av henne med det lange kastanjefargete håret, den tandre huden med fregner som kranglet om plass på kinne og det humoristiske glimtet i de grønne øynene.

For meg, som så henne med slørte øyne gjennom en gylden halvliter, var hun med sine overådige kurver den vakreste av alle på hele båten. Men hun gav ingen tegn jeg kunne tolke som et håp om noe mer. Bare spøkende prat og lett fleiping om lærere, om studieturen og andre alminneligheter, mens det som dunket i min kropp, som begynte å stramme febrilsk i skrittet, som økte pulsen og endret hjerterytmen, var et egosvettende, fantasistyrkt begjær. Hun ble smått irritert da jeg ble øm og nærgående, kinne rødmnet mellom fregnene, så da venninnegjengen leende ropte henne med seg, fikk jeg en kvikk klem, et smil og borte ble hun, mens jeg satt igjen med et irritert faen au og et fornærmet selvbilde.

Det er nå femogfemti år siden, allikevel hender det Lille due, som hun ble kalt, dukker opp som et savn i minnet om ei flott jente jeg ble forelsket i, men behandlet som en idiot.

Vi kom hverandre nærmere disse dagene med museumsbesøk, på skoler, foredrag og utstillinger. Vi likte å være sammen, hadde det gøy, vi flørte på benkene i auditoriene, vi klinte og klemte, kysset, men utenfor den grensen var hun streng og helt avvisende. Kanskje hun tenkte at hun fortsatt var forlovet, og selv om jeg oppførte meg som det var oss to og bare oss, var hun nok skeptisk på en uerfaren guttunge som meg.

På hotellet delte jeg dobbeltseng med min venn Jan Louis. Slik skolen hadde organisert innkvarteringen var guttene plassert i dobbeltværelser i en etasje og jentene vise versa i etasjen under. På den måten hadde skolen, på papiret, god oversikt og kontroll. Kvelden før vi skulle hjem var Lille due og jeg, pluss Jan Louis og ei venninne på "Kakadu", en berømt nattklubb i Istedgade, kjent for flotte horer og høy stemning. Alt i nattklubben var bygd rundt en erotisk dyrkelse av kjønnene; rød og orange belysning, dunkende rytmer, erotiske dekorasjoner. Her skulle lyst og lidenskap tennes, så den som hadde råd kunne kjøpe seg lykke og utløsning i etasjen over med en av stedets kvinner.

I dette lumre miljøet rant drinkene fort ned og jeg ble mer og mer klengete og, i min innbilning selvsagt, uimotståelig sjarmerende overfor Lille due, som selv bare var halvveis i sin første drink da jeg hadde tømt min tredje. Men jo mer klengete og pussa jeg ble desto mer avvisende var hun.

Jeg var så godt som blakk, men trøstet meg med at hun hadde godt med penger. Da jeg for fjerde gang gikk til baren for å kjøpe en drink, var en velskapt hore der, dypt utringet, og gnei seg inn til meg.

"Hva sier du? Skal vi ta en tur i andre?" kurret hun på dansk og lot en hånd gli langs låret mitt.

"Hvor mye?" mumlet jeg hest og umiddelbart fortapt.

"En kort en - 300 hundre."

"Vent her", sa jeg grautete i stemmen og lusket tilbake til Lille due full av saft og sed til en tur i andre etasje med hora.

"Kan du låne meg tre hundre?" snøvlet jeg uten å se på henne. "Jeg traff en i baren jeg kan få kjøpt billig brennevin og sigaretter av. Vi må bare lenger ned i gata og hente det. Det tar bare en halv time."

Uten et ord slang hun drinken i ansiktet mitt, tok vesken og jakken og gikk. En aura av raseri lå igjen rundt bordet.

"Din helsikes idiot!" sa Jan Louis hissig, "tror du ho er dum? Ho så jo deg og hora. Vi skjønnte alle hva du holdt på med."

Det var slutt. Jeg falt fra min hovmodige pødestall ned i mørk fortvilelse over det jeg hadde gjort og mumlet ynkelig til Jan Louis, ba om råd, om hjelp til å viske ut dumheten, få tilbake Lille due igjen, men han viste meg bare forakt og irritasjon.

Ombord neste dag sovnet jeg fyllesjuk, full av bondeanger på en benk, og våknet med hodet i Lille dues fang. Hun strøk meg med en varm, tørr hånd over pannen og da jeg så opp ristet hun langsomt på hodet og så på meg med medlidenhet og noe som lignet sorg. Det humoristiske glimtet i de grønne øynene var skrudd av. Ikke et ord. Hver gang jeg prøvde å si noe, ristet hun langsomt på hodet.

Da båten la til kai, løftet hun hodet mitt ut av fanget, tok bagen sin og gikk til ankomstgeiten.

Et eller annet sted der ute ventet forloveden hennes.

Et eller annet sted i mitt sinn begynte jeg ulykkelig å fortrenge et sårt minne.

Nå spør jeg meg selv:

Arvid, - hva kunne få deg til oppføre deg sånn mot ei jente du likte så godt?

Mange drinker. Full av blindt begjær. Jeg husker godt hva familie og venner ofte sa når jeg hadde drukket: "Arvid - du tåler ikke alkohol. Du forandrer personlighet, du blir en ordentlig drittsekk."

Men jeg lyttet aldri til den slags kritikk. Alkohol var min medisin, i drinken fant jeg ro, trøst, styrke og inspirasjon. Rusen var døråpneren til min indre personlighet. Til skjulte og viktige talenter. Med noen drinker innabords frigjorde jeg lidenskaper og flyttet grensene så langt egoet ville. Jeg trodde virkelig at jeg med drinken ble mer kreativ, fant større glede og dypere mening med livet.

Nå har du vært edru i tjuen år etter lang behandling på A-Klinikken i 1991. Hva sier du nå?

Etter mange år med flaska hadde kong Alkohol overtatt styringa med livet. Synet på andre mennesker, på meg selv og på lover og regler ble hånlig og fylt av forakt. Jeg ble ynkelig og likegyldig.

Nå er jeg utrolig takknemmelig over å leve edru. Nå kan jeg arbeide bevisst uten frykt for at alkoholtanken tar tak i meg. Og jeg tror jeg lytter mer til andre, og meg selv, med større alvor. Kanskje kommer jeg til å møte min sjel et sted på veien videre i livet. Men den gang jeg drakk var lengselen etter drinken det sterkeste i meg 24 timer i døgnet. Den besatte tanken gjorde det trangt og vondt å være inne i meg. Alkoholen var ei ensom tvangstrøye.

Er det ikke trist at alkoholmisbruk fører til så mye vondt?

Både for samfunnet, familier og enkeltmennesker.

Jo, det er vondt. På samme vis som jeg ikke ville lytte da jeg levde med drinken, så vil samfunnet heller ikke kritiseres for sine alkoholproblemer. Konsekvensene blir fortrent og bagatellisert. De som betaler den høyeste prisen er barn som lever i hjem styrt av rus. Men for den store majoritet som sier de har et normalt forhold til alkohol er drinkene en "hellig" del av selskapsliv og kulturelt samvær på ethvert nivå. Men faktum er at i følge WHO har 10% av alle mennesker mellom 16 og 89 år i vår del av verden et alvorlig rusproblem. Allikevel taes det ikke på alvor, selv om det er bevist, at de fleste drap, volden i hjemmet, drepte i trafikken, voldtekt, ran etc. er konsekvenser av rus, - primært alkohol.

EN BURSDAGSFEI VER

Vi var ikke mange som deltok i bursdagsfeiringen av Gatemagasinet Klar i Domkirken, lørdag 4. september, men til gjengjeld fikk vi som var der en musikkopplevelse av de store.

TEKST: **ODDMUND HARSVIK**
FOTO: **ODDMUND HARSVIK**

RING RDIG

Evjegutten, Bent Ivar Depui Tversland kom ens ærend fra Hedmarken, der han har startet på musikkstudier, til Kristiansand denne dagen, for å bidra. Og du verden for et bidrag. Den unge mannen er ikke stor av vekst, men stemmen har en råhet, volum og kraft. En råhet han spøkefullt bruker som argument for ikke å slutte å røyke: -Da blir jeg sopran, ler han.

Bent Ivar, sammen med kompisen "Kjeks", på trommer, underholdt på Torget i to samfulle timer, før de senere åpnet konserten i Domkirken med to låter. Denne unge mannen kommer til å markere seg innen norsk musikkliv, garantert!

SPE KVINNE, STOR STEMME

Nina Munksgaard har flere ganger stilt opp for Klar. Hun har en stemme som alltid har begeistret meg. Men denne gangen var hun spesiell. Hun fremførte med en energi, intensitet og innlevelse som rørte både publikum og de andre artistene. Nina er en av dem jeg bare må gå på konserter til, fordi jeg fortjener det.

Klar-selger og sangpredikant, Hans Christian Krogh, spilte og sang med hjertet. Han har en så sterk tro på tekstene han fremfører at selv ikke-troende blant publikum blir revet med. Hans Christian bidro også under Gudstjenesten i Vågsbygd kirke dagen etter konserten, der undertegnede predikte.

SAMSPILL

Så var det musikkongen av Kristiansand, Dag Ringstad og hans band. Hva skal en si om disse musikerne som ikke er sagt før. Dags tekster river i sjelen på oss alle, vi er alle "puslespill og biter. Geir Winnes (bass), Gard Winnes (trommer) Knut Johannesen (gitar) og Dag Ringstad (gitar og vokal) har trøkk, spilleglede, musikalitet og teknikk på høyde med de aller, aller beste. De avsluttet sine fem låter med sangen "Sommer"; en duett mellom Dag og Tove Bøygard.

Anita Bøygard er tilbake fra et år i Canada. Men de to søstrene, Tove og Anita Bøygard, er fremdeles samstemte. Deres musikk og tekster har kvaliteter som har bidratt til femmere og sekserer av en samlet norsk musikkpresse. Men også de overgikk seg selv på denne konserten, hvor de ble bakket opp av Dag Ringstad band. En stor takk for at de alltid stiller opp for Klar.

JORDNÆRE STJERNER

Takk også til Claudia Scott og Jeff Wasserman. De opptrådte på hverandres låter under denne konserten, og

for et samspill. Selv om de fleste ikke har hørt fra Cladia Scott på noen år, har hun vært aktiv musikalsk. Blant annet i USA og England. Det er bare fire år siden hun sist kom ut med et album.

Jeff Wasserman er ikke kjent som frontfigur, men innen musikkmiljøet blir han regnet for å være blant de store tekstforfatterne og musikerne. Han har levert låter til Dance with the stranger, Silje Neergaard og en rekke andre. Han har nå kommet med sitt første soloalbum, fylt av countryrocka låter.

Det forundrer meg like mye hver gang, hvordan anerkjente musikere reiser på humpete tog i timevis for å stille opp gratis for Klar. De reiser på billigste billett og blir glade hver gang jeg ber dem oppgradere til komfortvogna, 90 kroner ekstra. Det gjør meg ydmykt takknemlig.

ET MEKTIG BIDRAG

Ydmyk blir jeg også overfor gutten, ca 10 år, som kom til meg etter konserten i Domkirka. Han holdt frem 50 kroner som han gjerne ville gi til tiltaket. Jeg ble rørt og fikk gitt han en klem og lovet at pengene skulle bli brukt godt. Dagen etter kom jeg på kontoret for å forberede

de meg til min predike i Vågsbygd kirke. Da jeg åpnet pc-en, fant jeg en e-post fra Nina Munksgaard. Hun skrev at hun hadde lovet å formidle til meg at denne gutten har mistet sin mor til rusen. Og det fikk meg til å tenke på hvor mange valg denne gutten har måtte ta i løpet av sitt unge liv? Nå brukte han sine oppsparte penger til å støtte et tiltak som kan bidra til at noen andre barn slipper å miste en kjær for-elder.

Kjære, kloke gutt. Jeg vet ikke navnet ditt, men jeg håper at du vil komme innom meg og la meg bli kjent med deg, få bli din kompis. Du har sikkert følt deg maktesløs overfor mye av det voksne gjør, og av tapet av å miste din mor. Ved å gi disse pengene, har du gitt et viktig bidrag. Du har synliggjort de etterlatte etter de katastrofene rusen fører med seg. På vegne av meg selv, Natalia og alle selgerne: Tusen, tusen takk!

Tove og Anita Bøygard

På stand før konserten

Nina Munksgaard

Ydmyk blir jeg også overfor gutten, ca 10 år, som kom til meg etter konserten i Domkirka. Han holdt frem 50 kroner som han gjerne ville gi til tiltaket.

Dag Ringstad -band og Tove bøygaard

Noe forberedelser før showet

Bent Ivar og Kjeks

Claudia Scott og Jeff Wassermann

SMALL CHIPS RACES

Noen tanker om våre behov, handelsstandens begjær og politikernes manglende gangsyn

Odd Volden

I
Vi har vel aldri vært mer opptatt av vitenskap, utdanning, kultur og etikk enn vi er i dag? Og likevel øker forskjellene i samfunnet. De sterke blir sterkere, og de utslåtte blir mer utslåtte. Mens politikerne er mest opptatt av å tilrettelegge for den begjærlige middelklassen, er samfunnet generelt og barnevernet spesielt i krise i en slik grad at barn nå må oppbevares i fengsel.

Det ser ut til å være helt umulig å få politikere til å stille seg i spissen for folkebevegelser som har som formål å gi alle mennesker et trygt, godt og innholdsrikt liv. Uansett hva de hevder å være opptatt av når det er opportunt å mene noe annet, ender de alltid opp som klakkører for dem som allerede har mer enn nok av alt.

I Kristiansand har vi en ordfører som foregir å være opptatt av barn som har det vondt. Likevel klarer han ikke å holde hodet kaldt i møte med noe så selvfølgelig som at folk synes at gratis konserter og is på brygga er en fin ting.

Istedenfor å avslutte sin ordførergjerning med et krafttak for barn som lider, velger også han å ende opp som tivolidirektør: Nå skal Kristiansand få sin Aker Brygge, og det skal skje nu! Ikke vet jeg hva de spiser i kantina på rådhuset i Kristiansand, men det må være noe de får i seg som gradvis svekker dømm- og motstandskraften.

II
Etter denne kontante innledningen kan det kanskje føles som en nedtur å gå til teorien, men jeg kan trøste med at vi bare skal ta et lite hvileskjær før temperaturen øker igjen.

På et biologisk og psykologisk plan kan begjær defineres som en sterk lengsel som styres av en indre drift. Begjær kan anta flere former. Seksuelt begjær, maktbegjær, vitebegjær, pengebegjær og begjær etter ære er noe av det vi i større eller mindre sliter med eller har glede av, alt etter hvordan vi har det og tar det.

Dette lærer Wikipedia oss. Ordtak.no følger opp med et visdomsord:

Verden kan dekke menneskenes behov, men ikke deres begjær "<http://www.ordtak.no/index.php?fn=Mahatma&en=Gandhi>" Mahatma Gandhi). Skillet mellom behov og begjær burde være en sentral analytisk kategori for oss som lever i det rike nordvest, der begjær og forbruk nærmest er blitt en forutsetning for at "systemet" skal fungere.

III
Mine besteforeldre på farssiden var bønder. Jeg spurte nylig onkel om hva som var hans foreldres mål i og mening med livet. -Du veid, det va te å livberga seg og te å holda banken vekke.

Onkel, som var odelsgutt, var skoleflink. Han hadde nok en

drøm om å bli lærer, men det var et valg som i realiteten ikke fantes for en odelsgutt som fortsatt sto med begge føttene i det gamle bondesamfunnet. Han fant sin plass i det store spillet og ble værende på Bufast all sin dag.

Han har levd et allsidig liv innenfor de rammene han ble tildelt. Jeg tror han opplever å ha hatt et godt liv. Men vi snakker av og til om de store samfunnsendringene han har opplevd. På sekstitallet bygde han nye driftsbygninger. På syttitallet dyrket han ny jord. På nittitallet opphørte driften på gården da han ble pensjonist. I løpet av en generasjon hadde gårdsdriften gått fra å være en grei levevei og en god levemåte til å bli ulønnsomt og uinteressant.

For farfar, farmor, onkel og tante var individualisme og begjær ord som knapt hadde noe innhold. De hadde behov for mat, klær, hus, familie, gode naboer og tjenlig vær. Slik sett levde de på samme vis som bønder under alle himmelstrøk, i samtid og fortid. Slik sett hadde de på mange måter mer til felles med bønder i andre land enn de hadde med kjernefamilien jeg vokste opp i.

IV
Min far var ikke odelsgutt, og det var han veldig glad for. Han ble fort forsynt av å være bundet til luking i grønnsaksåkeren, mens barna i nabolaget var fri til å gjøre hva som helst når de var ferdige med skoledagen. Han endte opp med et langt yrkesliv med salg og markedsføring av klær til det norske folk.

Far bygde hus på gården, selv om han ellers var både handelsreisende og klassereisende. Jeg er således oppvokst med et bein i det gamle bondesamfunnet og et bein i noe som likner ganske mye på dagens middelklasse. Den bakgrunnen representerer i seg selv et interessant utgangspunkt for refleksjoner omkring behov og begjær.

Det var far som gjorde meg oppmerksom på fenomenet "mersalg" en gang vi var ute og handlet sammen. -Når ekspeditøren spør om du skal ha med tre par strømper for prisen av to når du kommer til kassen med den nye vinterjakken du har plukket ut, er det ikke fordi han har spesiell omsorg for deg. Dette er et forsøk på å oppnå det som kalles mersalg. Det er en bevisst strategi fra konsernledelsen.

Siden har jeg observert fenomenet gang på gang, i alle mulige sammenhenger: i kiosken på kinoen, når jeg kjøper klær, når jeg er på restaurant, når jeg handler mat og når jeg skal handle elektronikk. Det skjer i reklamen, det skjer i handel over disk og det skjer i handel på nettet.

Jeg opplever forsøkene på mersalg som plagsomme og påtrengende. Jeg nevnte dette for en selger i en klesbutikk i Markens. Hun fortalte at hun var fortvilet over dette selv. - Men konsernledelsen pålegger oss å gjøre dette, så vi har ikke noe valg.

Noen ganger er selgerne så uredelige at man ikke vet om man skal le eller grine. For noen år siden skulle jeg kjøpe videokamera. Jeg kikket litt på de utstilte produktene og merket meg ett som kunne passe mitt behov. Selgeren kunne imidlertid fortelle at denne modellen var utsolgt, men at en atskillig dyrere modell hadde de samme kvalitetene, pluss noen til. Da han skjønnte at jeg ville gå et annet sted for å se om jeg fant den modellen jeg opprinnelig ønsket meg, fikk han det plutselig travelt med å se om det likevel kunne være slik at han hadde et kamera av den aktuelle typen på lager. Og det hadde han selvfølgelig - hele prosessen hadde høyst sannsynlig vært et kynisk forsøk på "oppsalg", som er den tekniske betegnelsen på den formen for mersalg som handler om å få kunden til å kjøpe et dyrere produkt enn hun egentlig hadde tenkt seg eller hadde behov for.

V
Jeg er en ivrig avisleser, men jeg kan ikke huske å noen gang ha sett en avis skrive om handelsstandens strategier for markedsføring og salg. Man kan selvfølgelig tenke seg at det finnes en stilltiende pakt aviser i mellom om at annonsørene ikke skal tirres ved at selgerens arbeidsmetoder blir omtalt. Men det er nesten vanskelig å tro at det kan være slik i et åpnet samfunn som vårt.

Resultatet er uansett at vi som kunder lettere blir ofre for handelsstandens begjær enn vi hadde trengt å bli. Vi går oftere i fella, og hva som er behov og hva som er begjær, blir enda mer tilslørt, både for de som selger og oss som kjøper.

Begjæret styres av en indre drift, het det i definisjonen vi fant på Wikipedia. Det er i beste fall noe upresist. I forbrukersamfunnet bør vi være mer observante på begjær som noe som finnes og skapes i relasjoner. På samme måte som for seksuelt begjær, som ikke er upåvirket av objektets tilstand og nærhet, gjelder det at det kan være greit å vite litt om mulighetene for å regulere kjøpepresset. Men jeg vet ikke om vi har grunn til å være optimister. I sommer ble jeg invitert med av en kamerat som hadde VIP-billetter til rulleskiløpet Blink i Sandnes. Det er alltid hyggelig å tilbringe tid sammen med gode venner, men når samværet blir så forstyrret av masete speakere, høy musikk og påværende reklame, melder jeg pass. Det blir like fremmedgjørende og snodig som å se Bjørn Eidsvåg synge ved siden av en gigantisk reklameskjerm, slik vi kunne oppleve under Tall Ships Races i Kristiansand i sommer.

Det er antakelig bare et spørsmål om tid før vi får reklame for Dyreparken og McDonalds på barnevognene og reklame for Elkjøp og Dressmann på gravstøttene. Og hvis så skulle skje, er det definitivt fordi vi fortjener det, sløve og prinsipløse borgere og forbrukere som vi er. Men jeg er jo ikke sønn av en markedsfører for ingenting: En eller annen i TSR-rus tok nylig til orde for et årlig arrangement i samme skippergate som Tall Ships Races. Mitt forslag er en årlig seilregatta over fire dager, med base på havna i Kristiansand, og med Sørlandschips som hovedsponsor.

Hva arrangementet skal hete? Small Chips Races, selvfølgelig.

ALT HVA HJERTET BEGJÆRER?

Hva forbinder vi med Søgne? Ny Hellesund? Sørlandsidyll? Skjærgård?
Rockefeller og Anne Marie? Sol – Norges eldste kvinne - 8.600 år gammel?
En kulturell Prestegård? Hytteliv? Badeliv? Båtliv? Fiske? Romantikk?

TEKST: **LEIF STRØM**
FOTO: **LEIF STRØM**

KULTURMUSEET
SØGNE GAMLE
PRESTEGÅRD

Vi tror det er noe av alt dette, men kanskje det er best å spørre en som vet mer – kultursjefen i Søgne Kristian Strøm-Fladstad.

Jeg tror alle har sitt eget bilde på Søgne – for noen er det bare et sted man kjører forbi, andre tilbringer alle sine ferier her mens andre igjen kommer og blir fordi de treffer ei søgnejente (som jeg). For noen er Søgne et ferieparadis med sandstrender, sjøliv og masse turmuligheter – for andre er vi en forstad til Kristiansand. Vi har mange hytter og fritidsboliger her – over femten hundre. Nesten tre tusen mennesker pendler hver dag til Kristiansand for å jobbe.

Attraktivt bosted

Det er attraktivt å bo i Søgne – man opplever det landlige, idylliske og fredelige, samtidig som vi er nærme underholdnings- og kulturtilbudet i en stor by. Særlig barnefamilier finner dette som en perfekt kombinasjon. Dermed øker boligprisene – noe de har gjort i mange år. Jeg vil også nevne at kommunene har hatt en brukbar økonomi, så de kommunale tjenestene er godt utbygd. Det investeres mye, og Søgne har blitt et pressområde når det gjelder utbygging – ikke minst i strandsonen. Glad jeg ikke er politiker – de presses fra alle kanter.

Hva er ditt ansvarsområde?

Jeg har hovedansvaret for den kommunale kultursatsingen. Det innebærer blant annet drift og utvikling av Søgne Gamle Prestegård – med galleri, konserter, barneteater, designsenter og kulturskole med musikk, dans, tegning og maling.

I kommunen har vi Ungdommens kulturmonstring, den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken. Jeg har ansvar for biblioteket og fordeling av kulturmidler til foreninger og lag. Frivillige organisasjoner og lag får også støtte. Må heller ikke glemme spillemidler til bygging av små og store idrettsanlegg og utvikling av turområder.

Det hører vel mer hjemme i legeromaner og litteratur (ja, og i "Mysteriet deg" av Eidsvåg – som for øvrig har vært en hyppig og populær gjest her på prestegården).

Forskjell på turister

Strøm-Fladstad er opprinnelig trønder og studerte filmvitenskap ved NTNU i Trondheim. Han studerte kulturarbeide i Bø før han flyttet sørover. Først var han noen år kinosjef i Mandal før han ble kultursjef i Søgne.

Hva "begjærer" turistene som kommer hit?

De norske er opptatt av kulturen og håndverk – historiske steder. Søgne har jo en spennende historie – det har bodd folk her i tusenvis av år og vi har hatt kirke like lenge. "Sol" har vi nevnt – hun er det eldste menneske det er funnet rester av i Norge. Søgne Gamle Prestegård er flittig besøkt – her vi har tilbud hele året med blant annet konserter, kafé og galleri. I går hadde vi klassisk konsert her. Men selvfølgelig nyter de aller fleste den praktfulle skjærgården, bademulighetene og alle de spesielle sommerarrangementene rundt i bygda.

Norge er ikke et kulturland

Utlendingene kommer ikke hit for kulturens skyld. Det er ingen tvil om at Norge er et "råvareland". Vi har naturen – fjorder, fjell, skog og vær. Vi oppleves derimot ikke som et kulturland. Utenlandske turister vil ha ren luft, ren natur, stillhet og fiske. Mange som

kommer hit har aldri sett en så stor torsk som på fire-fem kilo – det er en stor opplevelse.

Alle blir fascinert av skjærgården og Ny Hellesund. Dette er jo en helt spesiell uthavn som har vært selvforsynt gjennom hundrevis av år.

Hit kom seilskutene i gamle dager for å søke ly, få forsyninger og drive handel. Maleriet til Amaldus Nilsen og Vilhelm Krag's diktning har gjort stedet berømt og attraktivt. Nå vil staten verne Ny Hellesund – det vil i tilfelle bli den aller første uthavnen som blir vernet i Norge. Kystfortet i Ny Hellesund, som tyskerne bygget under krigen, er et populært utfartsmål.

Tyskerne kommer gjerne for å fiske – ofte med bil. Det er absolutt flest mannfolk – ofte en kameratgjeng. Nederlenderne kommer på telttur og skal oppleve natur og stillhet. Cruisebåtene frakter turistene til Høllen og Søgne gamle kirke. De får knapt tid til mer.

Begjæret lever

Hvilket forhold har du til begrepet begjær?

For meg er det litt utenfor fornuften.

Begjær er noe som føles bedre under jakten, enn når man har oppnådd det man begjærer, er det noen som sier. Uttrykket brukes ikke så ofte i dagligtale. Det hører vel mer hjemme i legeromaner og litteratur (ja, og i "Mysteriet deg" av Eidsvåg – som for øvrig har vært en hyppig og populær gjest her på prestegården).

Man skal ikke begjære en annens hus-tru eller eiendom, heter det jo. Men vi liker å tro at det er liten forskjell her i landet – i hvert fall vil middelklassen hevde det. Det er jo det som er sosialdemokrati. Forskjellene er nok større enn det vi vil være med på – så begjæret etter annen manns eiendom lever nok i beste velgående.

Dermed er praten over og Kristian Strøm-Fladstad er i fullt firsprang til andre gjøremål.

Epilog

På tampen vil jeg røpe en personlig hemmelighet. Jeg har lenge – helt fra eventyret mellom Rockefeller og Søgnejenta Anne Marie Rasmussen startet - hatt et bilde av Søgne som noe lyst, fagert, solrikt og forlokkende. Før jeg hadde satt mine ben der følte jeg draging til Søgne som er det nærmeste jeg kommer ordet begjær.

JEG FIKK ALDRI NOK AV DET JEG SYNS MANGLET

Han var en terapeut som ga alt – hver dag, hele året. Mange alkoholikere kan takke Per Erik Zahl for at de fikk livet sitt tilbake. Selv roser han ledelsen ved A-klinikken i Kristiansand for at de hadde mot til å ta han inn som terapeut – han hadde tross alt vært innlagt som pasient 23 ganger.

TEKST: **LEIF STRØM**
FOTO: **LEIF STRØM**

Per Erik Zahl er det nærmeste man kommer en "kjendis" i alkoholterapi-miljøet. Det går frasagn om hans måte å behandle alkoholikere og familiene deres på. Effektivt, utrolig slående verbalt – menneskelig, men også tøft når han syntes det var nødvendig. En stor porsjon humor hørte også med. Det merker vi også i dag – der han sitter godt til rette i sin hyggelige leilighet på "Tønnefabrikken." Han trakk seg tilbake fra terapi-yrket for noen år siden – da hadde han gitt nok. Det var ikke mer igjen.

- Man kan godt si at jeg har hatt et omskiftende liv, sier han med et smil. Det hele startet med at min far omkom på fangeskipet Westfalen under krigen. Han hadde vært stygt torturert, og han omkom på en flåte der de øvrige fem overlevde. Det var elleve enker etter forliset, og jeg vokste opp midt i blant dem. Det ble mye damer i min barndom. Jeg var nok litt preget av det.

En rød ungdom

Ungdommen tilbrakte Per Erik i Henrik Wergelands gate, og den var rød. Han var politisk engasjert som medlem av AUF men egentlig tilhørte han mentalt AKP ML eller enda lenger til venstre en stund. Han gikk i murerlære og ble godt backet opp av kolleger.

Pappas venner (de som overlevde tortur og forlis) backet meg også opp. Jeg var formann i Arbeider ungdomslaget da de fylte femti år. Jeg husker hvor stolte vi var da vi fikk gratulasjonstelegram fra Willy Brandt som hadde vært medlem før krigen. Telegrammet ble høytidelig overlevert av redaktøren i Dagbladet Sørlandet - Egil Rosenløv.

Jeg giftet meg i 1961, spesialiserte meg på ildfast isolasjonsmuring som var nødvendig blant annet på Falconbridge. Det førte meg også til Israel hvor jeg var med på å reise en stor kjemisk fabrikk på toppen av Dødehavet. Jeg måtte slutte som murer i 1975 av helsemessige årsaker, og begynte å selge murerartikler. Jeg hadde et agentur frem til 1982. Det var i denne perioden livet mitt gikk skikkelig av hengslene.

Lettvinte løsninger

Hva var det som drev deg inn i alkoholismen?

- Har du hørt om de syv dødssyndene? De stammer fra katolisismen og innebærer: Hovmod. Sinne. Vellyst. Fråtsing Misunnelse. Dovenskap. Grådighet. Alle disse menneskelige svakhetene hadde jeg i rikt monn – i tillegg vil jeg ta med ordet Begjær. Jeg hadde en mangelsykdom - jeg fikk aldri nok av det jeg syntes jeg manglet.

- Jeg var umettelig i min søken etter trygghet, kjærlighet, tilbedelse og sik-

kerhet. Jeg prøvde lettvinde løsninger og kutte svinger med løgn og bedrag – og ikke minst la andre betale prisen. Dette er ting jeg ikke er videre stolt av i dag. Når jeg i tillegg brukte alkohol og andre rusmidler i min søken etter lykke, måtte jo livet ende opp som en branntomt.

Alkoholismen reddet meg

- Jeg ble alkoholiker, gudskjelov. Alkoholismen ble faktisk det som skulle gi mitt liv mening igjen. Nederlaget ble min redning.

Jeg ble rett og slett tvunget til å se på meg selv slik jeg virkelig var. Det var ganske smertefullt og intet pent syn. Men opp av ruinene vokste en ny og edru Per Erik. Jeg har fremdeles de syv dødssyndene, men jeg har blitt såpass kjent med dem at jeg merker når de forsøker å overta styringen igjen.

Det var frykten som styrte livet mitt, og jeg vet at når grådighet og begjær dukker opp – så er frykten rett rundt hjørnet.

Ego våkner

- Jeg hadde en dyktig veileder i mitt arbeid med å bli kjent med meg selv. Han sa at dersom en ikke kunne vedkjenne seg og kjenne igjen sine døds- synder, så hadde en ikke sett nøye nok etter. Han sa også at disse tingene dess- verre kvalifiserer oss som mennesker.

- Jeg skal prøve å forklare hvorfor det er slik. Jeg har min Gudstro, selv om jeg ikke er videre religiøst aktiv. Likevel vil jeg driste meg til å ta utgangspunkt i Bibelen. I syndefallet i første Mosebok sier slangen til Eva: Dere skal visse- lig ikke dø, for Gud vet at den dag dere eter av det, så skal deres øyne åpnes og dere skal bli lik som Gud og kjenne godt og ondt. Det er bare å lese videre så trer alle de nevnte dødssyndene frem. Eva tok en bit, og menneskets ego ble født. Mennesket ble Gud. Dette gjelder alle mennesker, men som alkoholiker vokser ego til uante høyder! Vi overtar rollen som Gud i vårt eget liv. Det er den vrangforestillingen en behandling prøver å gjøre noe med.

En alkoholterapeut blir til

- I 1985 ble jeg sendt til Sverige for å

lære om en ny behandlingsform: Minnesota modellen. Det var som å komme hjem. Det var en fantastisk følelse – her var en behandlingsform jeg kunne tro hundre prosent på og gå inn for. Jeg ble i Sverige i to år, og besøkte flere steder i USA hvor modellen var i bruk. Jeg ble den første CDDP- autoriserte alkoholterapeut i Norge. I 1987 fikk jeg jobb på Alfa-senteret på Dalsroa i Telemark. Her traff jeg overlegen for A-klinikken i Kristiansand, Karsten Nordal. Han var der for å gå gjennom programmet og for å støtte en pasient som var innlagt fra Kristiansand. Jeg ble da tilbudt jobb på A klinikken.

Det syntes jeg var modig ettersom jeg hadde hatt 23 opphold her og var en håpløs pasient. Ledelsen så imidlertid fordelen i nettopp det at jeg hadde vært gjennom alle fasene til en alkoholiker og reist meg igjen. Det er få ikke-alkoholikere som fullt ut forstår avhengigheten. Oskar Olsen gjorde det A-klinikkens første overlege). Han kjente faktisk Bill, en av stifterne av Anonyme Alkoholikere, fra et besøk han hadde hatt i Kristiansand.

Alkoholisme er en besettelse

Hva er forskjellen på besettelse og begjær?

- Begjær er en del av menneskehetens natur og vil alltid være der, i større eller mindre grad, mens besettelse er en mental og sjelelig tilstand som kan brytes av en åndelig oppvåkning som endrer tankenes fokus.

- Jeg var alkoholterapeut fra 1986 til 2000. Da sa det stopp. Jeg brant rett og slett ut. Det aller tøffeste var til enhver tid å måtte overbevise samfunnet om vår profesjon. Det å leve med myndighetenes skepsis, til tross for våre gode resultater. Jeg må legge til at alle som jobbet på A-klinikken var hundre prosent for behandlingsformen. Så vidt jeg vet fungerer Minnesota-modellen utmerket den dag i dag – gjennom basis-behandlingen som en del av det offentlige helsetilbudet i fylket.

- Jeg er glad for den tiden jeg hadde som terapeut selv om den nesten tok knekken på meg. Jeg traff utrolig mange spennende mennesker. Det var fantastisk å se dem løfte seg fra langt under gatenivå og opp dit hvor de så lyset. Prisen jeg måtte betale var at jeg stoppet opp i min egen personlige utvikling. Det ble mye servering – og lite mat.

- I dag lever jeg som jeg ønsker. Halve året i Florida og halve året her. Jeg har en leveregel som fungerer godt for meg; å leve slik i dag at jeg tør møte mine handlinger igjen i morgen. Det gjør jeg ved hjelp av en makt som er sterkere enn meg selv og som jeg velger å kalle Gud.

 - Begjær er en del av menneskehetens natur og vil alltid være der, i større eller mindre grad, mens besettelse er en mental og sjelelig tilstand som kan brytes av en åndelig oppvåkning som endrer tankenes fokus.

Gamle jomfruer er damer som har hornhinna i behold. **Marte, 8 år**

"For ikke å snakke om hai. De er finske på ryggen." **Liv Mira 6 år**

"Romvesener bor like i nærheten av gud men jeg tror ikke de er omgangsvener for å si det sånn." **Pia 6 år**

"Musklene er noen slags nakkekoteletter som vi har i armene." **Sindre 6 år**

"Onkelen min gikk ned tretti kilowatt. Etter det måtte han operere bort forhuden." **Christer 7 år**

"De mest hovne mennesker er de som har allergi." **Tora 7 år**

"Antioksidanter er sånne som alltid går i tog i gatene og roper store, veldig sinte ord." **Christian 7 år**

"Når jeg blir stor, vil jeg bli akkurat som pappa, men uten alt håret på hele kroppen" **Tony 8 år**

"Når man dør er det akkurat som å forlate en skrot-haug." **Halvdan 6 år**

"Kroppsvæske kan være laget av stoff eller skinn. Det kommer helt an på prisen. Det finnes også skuldervæsker." **Thilde 7 år**

"Kroppsvæske er noe man bruker når man vasker seg, for at ikke bakteriene skal informere seg." **Olav Hermund 7 år**

"Et øyeeple er når man plutselig får øye på et eple, nesten uten å vite det." **Nina 7 år**

"Indre verdier betyr at man har vært så uheldig å svelge en tikro-ning." **Ole Andreas 6 år**

"Morfar mistet jobben sin fordi de ga ham opp der han jobbet. Men nå er han omskjært til snekker." **Adrian 7 år**

"Suspendert er en måte å gå på. En veldig fin måte som rike folk gikk på i gamledager. Det er det samme som å spankulere." **Jonathan 8 år**

"Høner suspenderer, fordi de trekker beina etter seg på grunn av at de har hoftekam på hodet." **Anna Maria 7 år**

"Det finnes hjernedøde dyr, sånne som består av bare en sædcelle. De bor ofte i vannet. Jeg har hatt dem rundt anklene når jeg bader." **Ella 7 år**

Gamle jomfruer vet ikke helt hvordan menn skal brukes. **Kjartan, 5 år**

Fra Barnemunn

Fem på Facebook

Denne gangen bytter vi ut 5 på byen med 5 på Facebook
Klar spør: Hva er begjær?

Anita Hamre

En fellesnevner for begjær er i følge synonymordboken ordet kjærlighet. Man kan ha kjærlighet for mange positive ting her i livet, f.eks. sin familie, en sak man brenner for o.s.v. Men det er viktig at kjærligheten ikke går over til fanatisme som også er et begjær. Altså, alt med måte.

Alex Scherpf

Det er så viselig innrettet fra naturens side, at det å videreføre arten vår er noe av det aller mest lystbetonte vi mennesker vet. Er ikke det utrolig bra, så vet ikke jeg. Og ikke la noen mørkemenn innbille oss noe annet. Det er ikke vårt problem at DE stadig vekker blir tatt med buksa nede...

Alf Holmelid

Verda kan dekke menneska sine behov, men ikkje deira begjær sa Mahatma Gandhi. Økonomisk begjær og grådighet var eit sentralt element i den finanskrisa som råka dei fattige hardt, og som enno ikkje er over. Begjær kan skape lukke, fortvilning og katastrofe, og det er ikkje lett å sjå forskjellen før det er for seint.

Oddvar Mykland

Begjær er ett interessant tema. Jeg tenker på dagens samfunn hvor lyst og egoisme betyr mer enn neste-kjærlighet. Alt for mange bryr seg mere om å få dekket egne lyster enn om andres behov. Dette ser vi daglig og dette er meget urovekkende.

Cecilie Nissen

Blant moralister blir begjær sett på som noe syndig som skaper uorden. Jeg tenker på begjær som en positiv kraft som gjør meg engasjert og lidenskapelig. Kreativitet er for eksempel et begjær etter å skape noe. Begjær kan sammenliknes med å kjøre ned en slalombakke. Streitingene kjører portene, mens de som lar seg rive med kjører utenfor portene. Noen kjører også helt ute i puddersnøen. Det er det mest spennende, men også det mest farefulle.

facebook

Søk

Anita

Vegg Info

Hva tenker du på?

Legg ved:

Vis bilder av meg (230)

Vis videoer av meg (1)

Rediger profil

Skriv litt om deg selv.

facebook

Søk

Alex

Vegg Info Bilder

Hva tenker du på?

Legg ved:

Vis bilder av meg

Vis videoer av meg

Rediger profil

Skriv litt om deg

Informasjon

facebook

Søk

Oddvar

Vegg Info

Hva tenker du på?

Legg ved:

Vis bilder av meg

facebook

Søk

Alf

Vegg Info Bilder

Hva tenker du på?

Legg ved:

Vis bilder av meg (230)

Vis videoer av meg (1)

Rediger profil

Skriv litt om deg selv.

Informasjon

facebook

Søk

Cecilie

Vegg Info Bilder

Hva tenker du på?

Legg ved:

Vis bilder av meg (230)

Vis videoer av meg (1)

Rediger profil

Skriv litt om deg selv.

Informasjon

Fødselsdato:

DEN UKJENTE VEIEN VIDERE

Eigirsvei ble etablert som overgangsbolig til noe annet for nesten fem år siden. Kommunen har fremdeles ikke funnet veien videre. Nå bygges det 18 midlertidige boliger i tillegg til de 14 eksesterende. Hva blir veien videre for beboerne av disse?

TEKST: **ODDMUND HARSVIK**

FOTO: **ODDMUND HARSVIK**

Det er mye frustrasjon blant de faste beboerne i Eigirsvei. Alle er enige om at det er umulig å holde seg borte fra rusen på et slikt sted.

- Jeg kom ut fra syv måneders soning, helt nykter, og ble plassert her, sier en av beboerne som har bodd i Eigirsvei i tre år. Han forteller at han flere ganger er blitt lovt ny bolig, slik at han i gode dager kan ha barna hos seg.

- Men alltid er det kommet noe i veien. Nå bygger de midlertidige boliger hvor beboerne skal være i fem-seks uker før de får seg andre boliger. Hvordan skal kommunen klare å skaffe alle disse nye boliger når de ikke har klart å skaffe meg en i løpet av tre år? Spør mannen mens han spikker tålmodig på en trepinne, som før jeg går derfra er blitt til en flott utskjært spaserstokk. Vedkommende sier han vil forsøke seg på det private boligmarkedet, men innser at uten kommunale grantier for depositum, så er han ekskludert fra dette markedet.

- Da har jeg bare valget mellom her og gata, fastslår han bittert.

Ingen søndagsskole

Både beboere og ansatte forteller om et stort trykk på boligområdet for tunge rusavhengige. Her er 14 leiligheter, men til tider er det mer enn det dobbelte fordi beboerne tar inn bekjente og venner som er husløse. I tillegg kommer dealere og torpedoer inn for å drive business.

- Christiania i København er søndagsskole mot hva som skjer her, sier en beboer. Likevel klarer de å se noe positivt i å bo her. De får oppfølging på alle nivåer, og de føler seg ivaretatt av de ansatte.

- Joda. Vi kan godt si at vi har mislykkes med å finne en vei videre for beboerne som kom hit for en overgangsperiode.

Men jeg vil gjerne understreke at det ikke har vært en eneste overdose her siden Eigirsvei startet for mange år siden, sier en av de ansatte.

Dobblert antall ansatte

Sofot Kristiansand har den ambulerende oppfølging av boliger til rusavhengige i Kristiansand. Yngve Holtan satt i planleggingsgruppa for de 18 nye nødboligene, og han har ansvaret for oppfølgingen og driften. Holtan ser at de blir mange boliger på ett sted, 32.

- Vi dobler bemanningen, og i tillegg kommer feltsykepleien inn her i en 50 prosent stilling.

Yngve Holtan vil ikke svare på om veien videre for de som blir brukere av de midlertidige boligene. Han vet heller ikke mye om hvilke grupper som blir tildelt boligene.

- Hva om det er folk som kommer rett fra institusjon, enten for behandling eller fra fengsel? Hva med oppfølging? Vil beboerne i de midlertidige boligene få samme oppfølging som de som bor her fast?

- Da holder de ikke lenge før de er på kjøret igjen, smetter en av beboerne inn. – Det er ikke mulig å klare seg unna det ruspresset som er her.

- Det gjenstår å se hvordan EBT vil takle dette, sier Holtan. Men det må du nesten snakke med dem om.

Utnytter kompetansen

Jeg har tidligere bedt kommunen svare på hvorfor kommunen bygger 18 nye midlertidige boliger når sentrale myndigheter mener at det heller bør satses

på varige boliger. Vi fikk dette svaret fra ansvarlige i EBT, Ingrun Moen:

- Slik vi ser det er det nødvendig for kommunen å ha begge deler. I utgangspunktet er det enda slik at hver og en skaffer seg bolig selv. Det vet vi er vanskelig for mange og vi vet at noen går uten et sted å sove. Derfor er nødbolig en lovpålagt tjeneste og alle kommuner må ha det i henhold til retningslinjer og kvalitetskrav. Vi har da fått tomt til dette ved Ægirsvei 14. Det har vært sagt en del om den plasseringen. Men vi har valgt å se dette i en positiv sammenheng ved at vi kan utnytte kompetanse og personalressurser ved drift av disse to nære kompleksene. Dette er bra når en tenker på at også Nattpatruljen har base der og feltsykepleien vil få tilhold.

Når det gjelder mer varige boliger så jobber vi også for å få til det. Og det er selvfølgelig det beste boligtilbudet på sikt og er et mål både for søkere og for oss. Mange av disse som trenger nødbolig, har bodd i flere leiligheter og har klart det dårlig. Vi ønsker også med de nye boligene å kunne kartlegge, så langt det er mulig, hvor det må settes inn hjelp for at de kan klare å bevare et boforhold. Så som du forstår, vi ønsker med disse boligene å tilby mer enn bare tak over hodet.

Både Husbanken og departementet vet at vi snakker om mer enn bare boligen for personer som strever på boligmarkedet.

EBTs uttalelse om at manglende boevne er å plassere de i midlertidige boliger, provosere mange i miljøet. De får ikke trening i å bo av å bli plassert i nødboliger, uten oppfølging, sier en av gatemagasinselgerne.

- For å få trening i å bo, må vi jo ha et sted å bo. Ikke et værested for en måned eller tre, fastslår selgeren.

Annsatte , Yngve Holtan til venstre

Nødbolig sett fra toppen, fra boleiren

Det bor resurser i beboerne,
denne stokken ble laget mens jeg var der

Christiania i København er søndagsskole mot hva som skjer her, sier en beboer. Likevel klare de å se noe positivt i å bo her. De får oppfølging på alle nivåer, og de føler seg ivaretatt av de ansatte.

VASKER ALKOHOLEN BORT VÅR MORAL?

Jeg fikk en forespørsel fra en bekjent om jeg kunne kåsere rundt denne påstanden, som vedkommende hadde funnet på nettstedet Wikipedia, en nettside som ironiserer over leksikonet Wikipedia:

” Alkohol er en kjemisk forbindelse som er lett oppløselig i vann. Alkohol har også den egenskapen at det virker oppløsende på moral. Derfor beskrives den ofte som en syndig substans som brukes som unnskyldning for å begå særdeles kritikkverdige handlinger”.

Joda, jeg kunne gjerne ha kåsert over denne problematikken. Temaet er imidlertid så alvorlig og så altomfattende at jeg velger å være forsiktig med å harselere for mye rundt dette.

Når jeg likevel forsøker å vinkle en artikkel på en lettforståelig måte, er det i håp om å bli tatt på alvor. Og når jeg velger å først presentere dele av disse synspunkter i en tale i Vågsbygd kirke, er det for å understreke at denne problematikken ikke dreier seg om småbågateller som flass i håret. Men fører med seg handlinger som gir tragiske utfall for enkeltpersoner, deres familie og omgangskrets - og omfatter hele samfunnsstrukturen. Når jeg her snakker om alkohol, så vil jeg presisere at de fleste rusmidler virker på samme måte, med unntak av raseriutbrudd. Der er alkohol verstingen. Rus er uansett rus og alle rusmidler svekker vår evne til å oppfatte situasjoner og opplevelser, og ikke minst svekker rusen vår selvinnsikt.

”Alkohol har også den egenskapen at den virker oppløsende på moral”. Nå skal jeg ikke her tallfeste hvor mange fremmede kvinner jeg har våknet opp med etter en fuktig kveld i løpet av min

23 år lange drikkekarriere. Bare fastslå at jeg ikke ville ha gjort det jeg har gjort med disse kvinnene i edru tilstand, og sannsynligvis ville heller ikke de valgt meg som partner for sine utskielser hvis de ikke var ruspåvirket.

Alkohol øker ikke våre lykkefølelser. Tvert imot: Alkohol er følelsesdempende, og belønningen alkoholen gir er å dempe vår selvkritiske sans. Ikke forsterke gleden eller lysten. Men ved at alkohol gjør oss til mennesker uten filter, blir alle vi menn høye og mørke, og alle kvinner små og nette. Rusen fører oss opp på det nivået vi ønsker å være på. Vi våger leve ut innestengte gledesutbrudd og tilbakeholdt raseri. Det første gjør oss til komiske, fjollete mennesker som synes vi er verdensvante når vi danser Fugledansen. Det siste fører til at av 80 prosent av all voldskriminalitet er relatert til alkohol, og av 132 drap i Norge, er 110 av disse utført av menn som er påvirket av alkohol. 1,5 millioner mennesker blir årlig utsatt for hensynsløs fylleatferd. Rundt 100 000 mennesker blir årlig utsatt for vold av alkoholpåvirkede mennesker, de aller fleste av disse er kvinner. 300 000 barn gruer seg til høytidsdager på grunn av foreldrenes alkoholbruk. Og

næringslivet taper mellom 12-16 milliarder kroner årlig på ansattes bakrus og andre konsekvenser av drikking.

Jo visst! Alkohol er en kjemisk forbindelse som er lett oppløselig i vann, som virker oppløsende på vår moral. Ved at alkohol er vannoppløselig, skylles promillen raskere ut av kroppen enn mange andre rusmidler som lagres i fett. Alkohol skylles ut gjennom urin og svette, men seinvirkningene etter tapte og skadde hjerneceller tar lang tid å rette opp.

Selv benektet jeg grunnen til at jeg hadde fått sparken fra en jobb i mange, mange år. Helt fra jeg ble oppsagt, mente jeg at ledelsen brukte mitt alkoholbruk i arbeidstiden som unnskyldning for å bli kvitt en brysom fagforeningsleder. Først tre år etter at jeg hadde korket flasken, gikk det opp for meg at fylla var den reelle grunnen. På samme måte har det tatt år å bearbeide meg selv, slik at jeg blir i stand til å ta mitt ansvar for uvennskap og konflikter som har oppstått i drikkeperioden av mitt liv.

Alkoholen forsvinner ut av kroppen i takt med forbrenning og utskillelser →

Alkohol har også den egenskapen
at den virker oppløsende på moral

av veske. Min moral, min selvinnsikt og min evne til å skille konsekvensrekkefølgen ble dempet ned for hver gang jeg tok en drink. Gjorde jeg noe galt under påvirkning av rus, så krevde jeg at omgivelsene hadde forståelse for at "jeg var jo full". Etter hvert som bruken gikk over i et definerbart misbruk, økte selvmedlidenheten og selvrettferdigheten.

"Folk brydde seg for lite, for mye. Eller de brydde seg feil".

Og mitt ego vokste og gjorde meg til en egosentrisk drittsekk.

Alkohol stimulerer sentralnervesystemet og fører til personlighetsendringer mens vi er påvirket. Kanskje et enda større problem, er at endringene blir langvarige, eller enda til varige.

Forleden fikk jeg en SMS fra en som sliter med alkohol, men hun så ikke på seg selv som alkoholiker. "Jeg er i full jobb, har barn og familie, hjem og alt av statussymboler som kreves for å være et vellykket menneske".

Kvinnen så likevel ikke noen vei ut av sin lidelse. Virkningen av alkoholen føltes ikke lenger som belønning. Tvert imot blir hun selvmedlidende. Likevel leter hun etter grunner til å ta seg en drink, tanken er at denne gangen skal jeg kontrollere alkoholvirkningen til å bli slik den en gang var. Og i sin søken etter argumenter for at hun må drikke, har hun sin samboer med seg.

"En av tantene hennes er veldig syk",

og det får henne til å ramle sammen", forklarer han meg.

Sykdom og død i nær eller fjern familie blir en god unnskyldning å drikke/ruse seg på for avhengige.

Tidligere hadde vi mange rusfrie soner i Norge. Idrettsliv, kulturaktiviteten, religiøs tilhørighet og noen flere. I dag er alle disse frisonene infisert av bruk av alkohol, og også en del narkotika. For et tiår siden søkte en prest i Den norske kirke om skjenkebevilgning av vin til påskemorgenfrokosten. På spørsmål fra meg om hvorfor det var så viktig å skjenke alkohol til frokosten, svarte presten følgende: "Dette er et bibelsk rituale, slik jeg ser det skal det være alkohol i vinen. Alkohol forsterker dessuten den religiøse følelsen".

Hvor stor er troen når en har behov for rusmidler for å styrke den?

Helsevesenet har den siste tiden gått ut med advarsler mot at gravide kvinner drikker alkohol. I flere år har det vært akseptert at ammende kvinner ikke bør drikke alkohol for at barnet ikke skal få det i seg gjennom melken. For et godt halvår siden oppfordret imidlertid en prest på Vestlandet mødre som skulle bære sine barn til dåpen om å drikke alkohol, slik at barnet ble roligere under sermonien. Jeg har holdt foredrag for flere menigheter, der alkoholmisbruk er et stort problem. Undersøkelser viser at kristen ungdom i dag drikke like mye som unge utenfor trossamfunnene.

Når det gjelder idretten, så vet vi at seire feires med barbesøk, der også spillere under 18 år deltar. Under intervjuer av vinnerne av idrettskonkurranser, spør journalisten alltid:

"Hvordan skal dette feires, blir det en fest?", og vinneren svarer som regel: Ja! I dag fortjener jeg virkelig å slå meg løs.

Jeg synes det er trist at den eneste måten idrettsungdom kan få utløp for seiersgleden på, er gjennom å drikke seg fulle. Og barn som ser på, oppfatter at seire må belønnes gjennom å ruse seg.

Noen fakta: Verdens helseorganisasjon (WHO) anslår at 10 prosent av innbyggerne i den industrialiserte verden har et akutt alkoholproblem. Siden Norge har ført en restriktiv alkoholpolitikk, medfører nok dette at antallet her hjemme er noe mindre. Det er vanskelig å finne antall narkomane i Norge, men anslår vi 2,5 prosent av befolk-

ningen og 7,5 prosent med WHO's akutt alkoholavhengighet, finner vi at ca 400000 mennesker i Norge, i alderen 15-80 år, sliter med rusavhengighet. WHO anslår at hver av disse har en nær familie på syv personer. Det betyr at 2,8 millioner mennesker er sterkt berørt av de løgner, bortforklaringer, skyldfraskrivelse og kriminalitet som preger avhengighet til rus.

Hvordan kan folk komme ut av det? Først og fremst bør de søke hjelp, enten profesjonell eller via en selvhjelpsgruppe, Anonyme Alkoholikere/Anonyme Narkomane (AA/NA). Den avhengige må foreta en innrømmelse på at han/hun er maktesløs overfor rusmidler. Så må de innse at de løsningene de har forsøkt for å rette opp livene sine frem til nå har vært mislykket. Og de må bli villige til å lytte til andre, følge råd og veiledning.

Når det verste kaoset er ryddet opp i, må de gå gjennom fortiden, ta tak i hendelser som plager dem. Rydde opp i familiestrider som skyldes rus og innrømme skyld. Deretter må de planmessig gå inn for en personlighetsendring som medfører at de ikke lenger har behov for å flykte fra livet. De rusavhengige må våge å se seg selv, og akseptere den de er.

Dette er en lang prosess. Når mennesker har brukt tiår på å ruse seg bort fra seg selv og sine følelser, er det ikke gjort i løpet av en ettermiddag å blitt kvitt feilfunksjoner.

Det er lett å slutte å bruke alkohol og andre rusmidler, men det er svært vanskelig å la være å begynne igjen. Derfor er ikke målet å slutte å drikke, slutte å ruse seg. Men å foreta nødvendige endringer, slik at behovet for å ruse seg blir borte.

Det viktigste grepet vi kan ta, er at foreldregruppen, i alle fall de som mener de ikke har noe problem med alkohol, kutter ut sin egen alkoholbruk. Det har en signaleffekt når foreldre tydeliggjør at "i kveld skal vi kose oss skikkelig", for så å ta frem vinflasken. For barna blir da kos synonymt med alkohol/rusmidler.

Like etter at jeg kom ut med boken "Når bunnen blir håpet – eller døden", fikk jeg en epost fra en kvinnelig sosionom fra Vestfold. Kvinnen fortalte i eposten at hun pleide å ta en flaske vin på fredag og lørdags kveldene.

"Jeg pleide å gjøre dette åpenlyst foran min 12 år gamle datter, for å vise henne at det gikk an å drikke kultivert. Etter å ha lest boken din, innså jeg plutselig at jeg begynte å glede meg til fredag allerede på mandag. I og med at alkohol preger min tankegang nesten hele uken, anser jeg at jeg har et alkoholproblem".

Illustrasjon og kalligrafi Arvid Bergstøl

PROFETEN OM FORNUFT OG LIDENSKAP

Prestinnen sa til Profeten:
Snakk til oss om fornuft og lidenskap.

Profeten svarte og sa:
Din sjel er ofte en slagmark, hvor din fornuft og dømmekraft fører krig mot din lidenskap og ditt begjær.
Hvis jeg bare kunne være en fredsstifter i din sjel, så jeg kunne vende disharmonien og rivaliseringen mellom elementene i deg til enhet og harmoni.
Men hvordan skal jeg kunne det, hvis ikke også du selv blir en fredsstifter, nei, elsker av alle dine elementer?

Din fornuft og din lidenskap er din sjøfarende sjels ror og seil.
Hvis roret eller seilet ødelegges, kan du ikke annet enn drive omkring, eller bli liggende stille midt på havet.
For når fornuften er enerådende, er den en begrensende kraft; og når lidenskapen blir forsømt, er den en flamme som fortærer seg selv.
La derfor sjelen løfte fornuften til lidenskapens høyde, så den kan synge;

Og la sjelen styre din lidenskap med fornuft, så din lidenskap

kan leve ved daglig å gjenoppstå og lik fuglen Fønix stige opp av sin egen aske.

Jeg vil at du betrakter dømmekraften og begjæret som to kjære gjester i ditt hus.
Naturligvis vil du ikke gjøre større ære på den ene gjesten enn den andre; for den som tar mer hensyn til den ene, mister begges kjærlighet og tillit.
Når du sitter oppe i åsene i de hvite poplenes svale skygge, og deler freden og roen fra fjerne marker og enger – så la hjertet si i stillhet, "Gud hviler i fornuften."
Og når stormen kommer og den mektige vinden ryster skogen, og torden og lyn forkynner himmelens majestet – så la hjertet si i ærefrykt, "Gud beveger seg i lidenskapen".
Og siden du er et pust i Guds sfære, og et blad i Guds skog, skulle også du hvile i fornuften og bevege deg i lidenskapen.

(Fra "Profeten" av Kahlil Gibran)

ØNSKE, DRØM ELLER BEGJÆR?

De brente alle broer, kvittet seg med det kjente og kjære de eide, pakket det de måtte - stuet barn, bestemor, mor og far sammen med 50 andre i en båt på fire ganger tjue meter. Der skulle de bo som sild i tønne i opptil tre måneder over Atlanterhavet i tung sjø. Ville du gjort det?

TEKST: **LEIF STRØM**
FOTO: **TOR ERIK SCHRØDER**

Det var sterke følelser i sving i begynnelsen av det nittende århundre, sier Toralf Haugland – daglig leder av Utvandermuseet i Kvinesdal. - Nøden var stor, og friheten til å tro på den religionen man ville begrenset. Lengselen etter frihet og drømmen om mat på bordet ble sterkere og sterkere. I 1825 tok de første sitt livs viktigste avgjørelse og satte kursen mot drømmenes land – Amerika.

De aller første

Den første båten het Restoration, en liten seilskute som bragte de første 52 utvandrene fra Stavanger til New York

i 1825 – to av passasjerene sies å komme fra Konsmo i Vest Agder. De var 53 da de kom frem – en ny verdensborger kom til verden under ferden. De fleste om bord var kvekere som hadde vanskelige tider i Norge. Her var alle pålagt å tilhøre den Lutheranske kirke. Kvekerne søkte friheten til å utøve sin tro i Amerika. Mange Haugianere forlot også Norge av samme grunn. Utvandringen fra Sørlandet var relativt beskjedne de første årene. Først rundt 1890-årene startet en masseutvandring fra vår landsdel. Mens utvandringen stoppet opp i andre landsdeler fortsat-

te den i Agder-fylkene også etter andre verdenskrig. Særlig fra Kvinesdal, Lister og kommunene i vest i Agder varte utvandringene til langt opp i syttiårene.

Et norsk Brooklyn

Flesteparten som dro ut før nitten hundre bosatte seg i Midtvesten – etter annen verdenskrig slo de fleste seg ned i New York-bydelen Brooklyn. I løpet av sytti- og åttiårene kom mange tilbake til Norge for godt. En undersøkelse i Kvinesdal på åttitallet viste at ti prosent av innbyggerne var amerikanske statsborgere.

Da jeg var på sjøen, var jeg ofte på besøk hos min søster, som bodde i Brooklyn på femtitallet, sier Haugland. Det var kvindøler over alt. Jeg hadde inntrykk av at halve Kvinesdal bodde der på den tiden. De fleste hadde reist over for å få jobb. Kafeer og butikker hadde norske navn – det var nesten som å være hjemme. Utover på sytti og åttitallet kom mange av dem tilbake til Kvinesdal.

Det amerikanske Norge

Det er klart påvirkningen på landsdelen fra USA har vært sterk og preger den fremdeles både økonomisk, kulturelt og sosialt. Man kan merke det på språket, musikkvalg, klesdrakter, personnavn og byggestil. Sytten prosent av de som heter Stanley og Steven her i landet bor i Kvinesdal...

Den årlige utvandrerfestivalen i Kvinesdal trekker svært mange norsk-amerikanere hjem til gamle landet. Siden den første festivalen i 1989 har den fungert som et populært treffsted for norskamerikanere fra begge sider av Atlanteren. I 2002 ble

Utvandrermonumentet reist og utgjør et fint kunstverk i Kvinesdal sentrum.

Et hus fullt av minner

I 2003 fikk Sørlandet sitt eget Utvandrer museum i Kvinesdal. Kommunen fikk i 1996 testamentert et hus med innbo i Prestegarden i Kvinesdal av Judith Østebø. Hun er datter til Anna Mydland, en kjent person innen handelsnæringen i Kvinesdal i 30-40 årene. I følge et ønske i testamentet skal huset brukes som et utvandrersenter/museum med bakgrunn i utvandrerhistorien mellom Kvinesdal og USA. Viking Lodge - Sønner av Norge - søkte Kvinesdal kommune om å få disponere hele huset til oppretting av et utvandrer museum. Søknaden ble godkjent og Rådmannen fikk fullmakt til å inngå en drifts- og disposisjonsavtale med Viking Lodge.

Fra monstermaster til museumsvokter

Toralf Haugland er selv Kvindøl og medlem av Viking Lodge. Han var bortreist på sjøen et tiår fra 1953 til -63, og

tok ingeniørutdanning delvis på korrespondanse i denne tiden. Han ble elektroingeniør og spesialiserte seg på kraftlinjebygging. I sytten år jobbet han med å bygge ut kraftlinjer i Norge – han følger interessert med i diskusjonene rundt de såkalte "monstermastene" i Hardanger.

Vi hadde tilsvarende utbygging over Hardangervidda minnes han. Den gang var det ikke et pip i media. Kan det komme av at strømmen skulle til Oslo? De siste 20 årene av mitt yrkesaktive liv var jeg tilknyttet Agder Energi, men fikk en grei pensjonsordning under omleggingen på slutten av nittitallet.

Sons of Norway

Jeg har alltid vært interessert i utvandring og historien rundt. Derfor var jeg i Viking Lodge med på å starte Utvandrerfestivalen i 1989. Viking Lodge er en underavdeling av Sons of Norway som er viktig for nordmenn og deres etterfølgere i USA. De jobber med å bevare den norske kulturarven – de hjelper også medlemmene i økonomiske spørsmål og sørger for gode forsikringer. Sons of Norway ble startet av 18

nordmenn i 1895. I dag har de nesten sytti tusen medlemmer med egen avis og radiostasjon. De driver kurser av mange slag, reisevirksomhet og mye mer.

Hva drev dem?

Hva drev utvandrerne til å droppe alt de eide, satse alt på ett kort uten å vite hva resultatet ville bli?

Noen drømte om å kunne sette plogen rett i jorda og bare få dyrket opp kilometervis med hveteåkre. De hadde sett bilder av slike åkre. Andre drømte om å få jobb, gjerne på anlegg eller som tømmerhoggere i de store skogene. Noen dro vestover mot Alaska og drømte om å finne gull. Det var få gullgravere som ble rike – det ble til gjengjeld de som solgte utstyr til gullgraverne.

Joda, noen fant gull – noen fant også lykken...men de fleste slet i mange år for å finne seg til rette.

Bare det å komme til gullfeltene var et utrolig slit. Det var ikke veier og ingen mulighet for å trekke sleder med hester eller andre dyr – de måtte dra de selv eller bære proviant og utstyr i 600 kilometer. Veien gikk fra Valdez og ble kalt Valdez-Fairbanks trail.

De troende kvekerne og Haugianerne dannet sine samfunn og holdt sammen. Religionsfriheten i USA var deres store motivasjon for å reise. På nitten femti/sekstitallet var det stor arbeidsledighet på Sørlandet og mange Listafolk og Kvindøler valgte å dra over for å få jobb. Mange av disse jobbet som snekkere og "floorleggere."

Begjær etter et bedre liv

Til syvende og sist var det begjær etter et bedre liv som var den store utløseren – nøden var så stor her hjemme at mange følte de ikke hadde noe valg. Om man kaller det ønske, drøm eller begjær spiller for så vidt ingen rolle – man kan si at når nøden er stor nok kommer kreativiteten frem. Det var ikke det at de var så modige eller framifrå mennesker. De ble nærmest drevet ut av et samfunn som ikke hadde mer

å tilby dem. Det var: Sult eller dra! Mange fikk drømmene sine oppfylt med jobb og et godt liv – noen gjorde det enda bedre og ble formuende. Noen fikk drevet opp store lønnsomme farmar, andre igjen måtte slite lenge uten å lykkes. Et fåtall gikk helt til bunns. Noen vendte skuffet hjem, mens andre vendte hjem i glede. I disse bygdene virker det som om kjærligheten til Amerika er levende den dag i dag.

Det er bare å se på Utvandrerfestivalen som samler tusenvis av mennesker og Utvandrer-museet som stadig må utvide sin virksomhet.

Museet er fylt opp av bilder og gjenstander fra hjemvendte norsk-amerikanere. Mange av disse har til og med beholdt sitt amerikanske statsborgerskap.

... har beskrevet, er typisk for
... rusavhengige. Like typisk er
... kaller "den kjemiske virkelighe-
... som langvarig rusmisbruk setter
... rter" har i flere år karakterisert
... m ufarlig. Likevel er det et fak-
... misbruk av stoffet skaper
... ner som kan skape panikkar-
... se som slår ut i symptom på
... Kronisk alkoholmisbruk,
... ens, kan fremkalle hallu-
... vrangforstillinger og
... mens.

... ruk har vist seg å gi
... å diagnoser som ikke
... schizofreni. Langvarig
... eller en overdose
... re opphavet til para-
... ner som ek- sempel-
... lin (PCP) og psilocy-
... n masse psykotiske

... har vært utprøvd i
... onen er at akutt
... t, eller å stoppe
... stoff, kan frem-
... ofrenilignende
... g meg i en vir-
... selv i tunge
... ange av) inn-
... oliker. Men
... om alle de
... te min kre-
... nin intelli-
... e noe for
... ilige som
... mer på
... andres
... n at en
... rende
... er inn
... ulig-
... min
... av
... ig-
... å

RUSMISBRUK KAN MEDDIS- ERES BORI

Denne artikkelen sto i fagmagasinet *Rus&Avhengighet* nr.6 i 1998. Det er med tristhet jeg konstaterer at det er Peter Ege m/likesinnede som har vunnet frem. Det er fremdeles behov for den samme argumentasjonen mot legemiddelutdeling av rusmidler til rusavhengige som behandling.

Den danske sosialoverlegen Peter Ege misjonerer sterkt for bruk av medikamenter i behandlingen av rusavhengighet. Gjennom egne erfaringer og fra kjente fakta – og tørrlagt alkoholiker og fra kjente fakta – vil jeg advare mot en slik trend innen all rusbehandling.

TEKST: **ODDMUND HARSVIK**

Som ungdommer flest drakk jeg første gang for å være tøff, for å våge å gjøre det jeg ellers ikke våget, for å få mot til å være og for å bli god nok i egne øyne. I motsetning til andre ungdommer – som ikke ble alkoholikere i tidlig alder – fant jeg løsningen på livet langt nede i flasken. Jeg drakk for å skjule min alkoholisme.

Den gode følelsen som fulgte meg i begynnelsen av min drikkekarriere, formet meg som menneske. Jeg lærte å like de lettvinde løsningene, det å slippe å kjenne på følelser som gjorde en sky som fundament holder ikke. Når verden jeg drakk bygges fra den skyen som forsvant, sprakk fundamentet, og jeg måtte begynne på nytt. Jeg legg medførte toleranseutviklingen for alkohol at de skikkelige positive virkningene uteble. Som det erfaringsfulle alkoholikerer/rusavhengige er – ville jeg forsøke å kontrollere meg tilbake til den gode rusen. Det var som å legge hånd på en glovarm plate, brenne meg gang på gang for så å prøve på nytt. Jeg var av de heldige; medisinen virket ikke lenger, og jeg hadde ikke viljestyrke nok til å forsøke flere ganger.

Det jeg nå har beskrevet, er typisk for de fleste rusavhengige. Like typisk er det jeg kaller "den kjemiske virkeligheten" som "Eksperter" har i flere år karakterisert hasj som ufarlig. Likevel er det et faktum at misbruk av stoffet skaper symptomer som kan skape panikkartede følelser som slår ut i symptom på paranoia. Kronisk alkoholmisbruk, eller abstinens, kan fremkalle hallusinasjoner, vrangforestillinger og delirium tremens.

Amfetaminbruk har vist seg å gi symptomer på diagnoser som ikke kan skilles fra schizofreni. Langvarig kokainmisbruk, eller en overdose kokain, kan være opphavet til paranoia. Eksempelvis LSD, Hallicinogener som eksemplvis LSD, fencyklidin (PCP) og psilocybin, kan skape en masse psykotiske symptomer.

Alle disse stoffene har vært utprøvd i dyreforsøk. Konklusjonen er at akutt eller kronisk misbruk, eller å stoppe bruk av et psykoaktiv stoff, kan fremkalle mange schizofrenilignende symptomer. Selv befant jeg meg i en virkelighet der jeg for meg selv i tunge stunder (og de var det mange av) innrømmet at jeg var alkoholiker. Men ingen slik alkoholiker som alle de andre.

Jeg drakk for å styrke min kreativitet, for å opprettholde min intelligens og kapasitet til å gjøre noe for alle de som ikke var så heldige som meg. Jeg hadde altså symptomer på schizofreni. Ut fra mine og andres erfaringer, er jeg ikke i tvil om at en behandling med stemningsendrende medisiner ville ha ført meg lenger inn i sykdommen. Isteden fikk jeg muligheten til å bli tørr og dermed få min sunne fornuft tilbake. I dag ler jeg av tankegangen, den kjemiske virkeligheten som fikk meg til å fortsette å drikke.

– Men du var jo ikke avhengig av medikamenter, argumenterer psykiatere jeg debatterer med. Nei! Jeg var ikke det. Men jeg var avhengig av de lettvinde løsninger.

Allerede i 1849 kom den svenske legen Magnus Huss med sykdomsbegrepet om alkoholavhengighet. Fra sitt arbeid ved Serafinerlasarettet i Stockholm samlet han sine erfaringer om alkoholskader i en bok som han kalte "Alcoholismus Chronicus" eller kronisk alkoholsjukdom. Det var også første gang uttrykket alkoholisme ble brukt. Og med dette ordet mente Magnus Huss å beskrive en tvangspreget drikkemåte med nervøse symptomer som angst, skjelving, hukommelsestap og så videre. Han ville med sitt nye begrep betegne en medisinsk tilstand, ikke de sosiale konsekvenser av drikkingen. Hans beskrivelse av det han så, og hans slutninger, stemmer på mange punkter overens med hva store deler av dagens legevitenskap mener – og med mine og tusenvis av andre tørre avhengiges erfaringer. Alkoholisme (les rusavhengighet) er en sykdom med to typer symptomer: En mental besettelse og en fysisk kjemisk avhengighet.

Den fysiske medfører at jeg ikke tåler alkohol. At det blir satt i gang en fysisk reaksjon som gjør at kroppen vil ha mer når den først får smaken på akkurat dette stoffet. Den mentale delen, går på de lettvinde løsningene. På virkelighetsflukten vekk fra det vanskelige, fra det uutholdbare. Ved behandling med stemningsendrende medisiner (enten den rusavhengige er avhengige av denne typen eller ikke), blir hjernen minnet på hvor fint jeg hadde det "den gang". Min mentale besettelse trår i kraft. Jeg skal på ny kontrollere meg tilbake. På ny skal livet mitt bli

spennende, på ny skal jeg oppnå nye, store høyder....

I dag er det nesten ti år (dette ble skrevet i 1998) siden jeg kuttet ut alkoholen.

Jeg har blitt fortrolig med at det ikke finnes lettvinde løsninger. At livet leves best gjennom å føle på livets bunner og topper, at jeg trenger min libido for å kunne kjenne, like eller mislike.

Jeg trives i dag best i hverdagen og det er ok. For det er hverdager det er flest av.

Jeg befinner meg i den situasjonen at jeg ikke trenger "å holde meg unna alkohol". Jeg er isteden så heldig at jeg ikke har behov for å ruse meg. Og dette er takket være de erfaringer jeg har vært nødt til å gå i gjennom i prosessen med å bli edru. Abstinensen er en viktig del av disse erfaringene. Jeg vet med sikkerhet at uten disse, hadde jeg ikke vært edru i dag.

For å markere at et prosjekt så og si var i havn (vanlig unnskyldning for å drikke), ville jeg feire aldri så lite. Det endte opp med en tre ukers fylletur, der resultatet ble at prosjektet gikk på trynet. Etter å ha tømt i meg en flaske vodka, satt jeg på sengekanten skjelvende av abstinens. Livet mitt var blitt så tungt at jeg bare så to muligheter: Enten kutte ut alkoholen, eller ta mitt eget liv. Det første trodde jeg ikke var mulig, og det andre hadde jeg ikke mot til. Jeg satt og var maktesløs, så maktesløs at jeg for første gang i mitt liv måtte

be om hjelp. Det vil ta for mye plass å gå inn på selve behandlingen.

Men etterhvert som hverdagen og stormer av følelser kom, ble livet nærmest uutholdelig. I tillegg ga livet meg det ene lyskesparket etter det andre, noe som kunne ha gitt gode unnskyldninger å drikke på for en 39-åring som nå skulle oppleve livets topper og bunner edru for første gang siden han var 16.

Men jeg hadde erfart at jeg ikke kunne kontrollere vekk abstinensen, at den måtte jeg gjennom skulle jeg få endringer i livet. Og jeg ville ikke ha opplevd disse fånyttene. Jeg ville ikke ha levd alle disse jævlige gårdsdagene for å måtte ta dem på ny. Det var abstinensen som fikk meg til å velge mellom et edru liv eller å begå selvmord. Det er abstinensen som i dag får meg til å si og mene at hvis jeg i ytterste konsekvens skal bli stilt overfor valget mellom å ta en dram eller mitt eget liv, så vil jeg velge det siste. Jeg slipper heldigvis å velge, for jeg vet at det finnes alternativer til begge deler.

Som nevnt; de lettvinne løsninger er et viktig symptom på rusavhengighet. Jeg har fortalt om min alkoholisme. Andre typer rusmiddelavhengighet er akkurat lik. Leger og fagfolk, som Peter Ege, er med sin tankegang med på å opprettholde denne alkoholistiske tankegangen. De er søgar smittet av den. Deres tanker går på at løsningen på alkohol/narkotika/medisinavhengighet finnes i en ny pille. At vi kan kontrollere plager som følger misbruk. Legenes tankegang er sikkert velmente, men de er livsfarlige. Det rusavhengige trenger, er hjelp til å se konsekvensene av sitt misbruk, og at det finnes muligheter til å få et godt liv uten rus. Rusen er så depressiv, så nedverdiggende og elendig i seg selv at de da vil velge å gjøre hva som helst for å bli edrue. De vet av erfaring at abstinens går over, og at den ikke kan kontrolleres bort.

Vi trenger ikke nye piller, men institusjoner, behandlingsformer og behandlere som vet hva det dreier seg om.

Vær med å bidra i samfunnet og støtt KLAR!

Dette vil gi positive signaler til folk rundt en, om at man er samfunns bevisst, samtidig som man får vist navnet sitt til en stor del av befolkningen!

Denne siden vil bli brukt til støtteannonser: Din logo pluss teksten "vi støtter Gatemagasinet Klar." Se annonseksempler og priser under:

For eksempel 71mm x 195mm:

Vi støtter gatemagasinet Klar

HERRE & LIPPEN

Kronprinsens gate 7B Tlf: 38 02 12 56

Annonsen koster kr. 6000 per nummer, eller kr. 66000 for fast plass i 12 utgivelse

Eller for eksempel 97mm x 71mm

Vi støtter gatemagasinet Klar

HERRE & LIPPEN

Kronprinsens gate 7B Tlf: 38 02 12 56

Annonsen koster 3000 per nummer, 33 000 for fast plass i 12 utgivelser

MINI: Mæ å pappa har vært på Markens. Der krydde det a` folk, for det var Handelens da`. Å mæ som e` så liden så bare bein rundt mæ på alle kanter. Mannebein å jentebein. Tønne bein å tjukke bein. Onge bein å gamle bein. Æ blei sabla stressa a` alle beinane, livredd au, - de kunne trø mæ ner. Så æ stønna å peste å knurra te pappa, for å få han te å skjønne at

æ ville i Baneheia. Vekk fra Markens å alle galskapane som regjer-te menneskane der. Men han gjorde som om han ikke hørte. Så nå e` Markensgada blett mi Via Dolorosa! Lidelsens vei. Sånn e` det, for der styrer begjæret. Ja, ikke bare begjæret, men grådigheta å sjalusien au. Spesielt på Handelens da` sletter folk lidenskapane laus. Da kjøper de ting de ikke har bruk for, bare fordi de fikk det så billig. Æ hørte til og me` ei jente som sa:

"Æ begjærer skoane Kjersti har fått!" Kan en begjære sko?

Det e` rare greier, men det fins ongdommer som til og med sover på fortauane i kø for å komme først inn i butikken. Det e` farli au, for det hender at gamle og små onger nesten blir trampa ner. Å folk krangler å river å sliter for å kave te sæ ting de vil ha. "Det e` mitt! Det e` mitt!" Brøler å skriker, skjeller og smeller.

Nei, takke mæ te å komme i Baneheia. Finne roa me` nasa i noen pissehåler etter andre hunder. Sleppe onna begjære, å alle de andre kreftane, som sliter menneskane i småbeter.

Men æ skjønner det e` vanskelig for mange mennesker. Kanskje mest for de som e` onge, som leder etter sæ sjøl å sin egen sjel, i alt det flotte, det fullkomne, som blir vist i alle butikkvinduane eller som de ser i annonser, på video å så videre. Æ har jo ikke greie på alt, men æ skjønner at de som driver me` reklame å markedsføring å sånt, heile tida må finne på nye ting, lage nye bilder å nye tekster for å tenne menneskanes begjær etter ting som de egentlig kunne greid sæ godt uten.

Men når de ser de flotte menneskane som ligger på båddeck eller sitter i dyre biler eller bor i luksushus på bildane, så blir folk misunnelige, å da kommer begjære frem i de.

Så hvis æ som e` hond ska` si det æ tenker, så e` det de forbaska reklamefolkane, som på død å pine skal få folk te å bruke alle pengane sine på tull å tøys, som har det meste a` skjølla for begjæret. For menneskane må lissom aldri ble fornøid, de må aldri få ro, for da kan de kanskje sjøl se å unødvendig det e` med det meste av luksusen.

Nei, - de kunne gjør som mæ, de kunne heller ta en rusletur i Baneheia så ville andre tanker komme listanes inn i hjertane deres. Øyane ville se forbi luksustingane, øyane ville begynne å lyse fra innsida over alle gledane som fins i naturen, i luften, i lydane, å i loktane.

Seinere samme da` sa pappa at han ville lese noe for mæ.

"Det e` ikke noen dyp tekst. Det e` bare alminneligheter," sa pappa å smilte te mæ. Så leste han:

"Det verste et menneske kan gjøre med livet sitt, er å være likegyldig til alt, snu ryggen til alt som skjer, la andre ordne opp, gi blaffen i lover og regler, ikke bry seg om å holde seg selv i fysisk form og mental balanse og heller ikke bry seg om menneskehetens og klodens framtid. Med andre ord å gå gjennom hele livet som tilskuer - uten å bry seg, men da blir livet tomt og fattig.

Av andre ting som hører med blant det verste man kan gjøre med livet sitt, vil jeg bare nevne to ting.

Det ene er å bruke - eller gjøre seg avhengig av - alkohol eller andre rusmidler, (begjær e` au et rusmiddel, tenkte æ) slik at man mister kontrollen over sine handlinger og sin oppførsel.

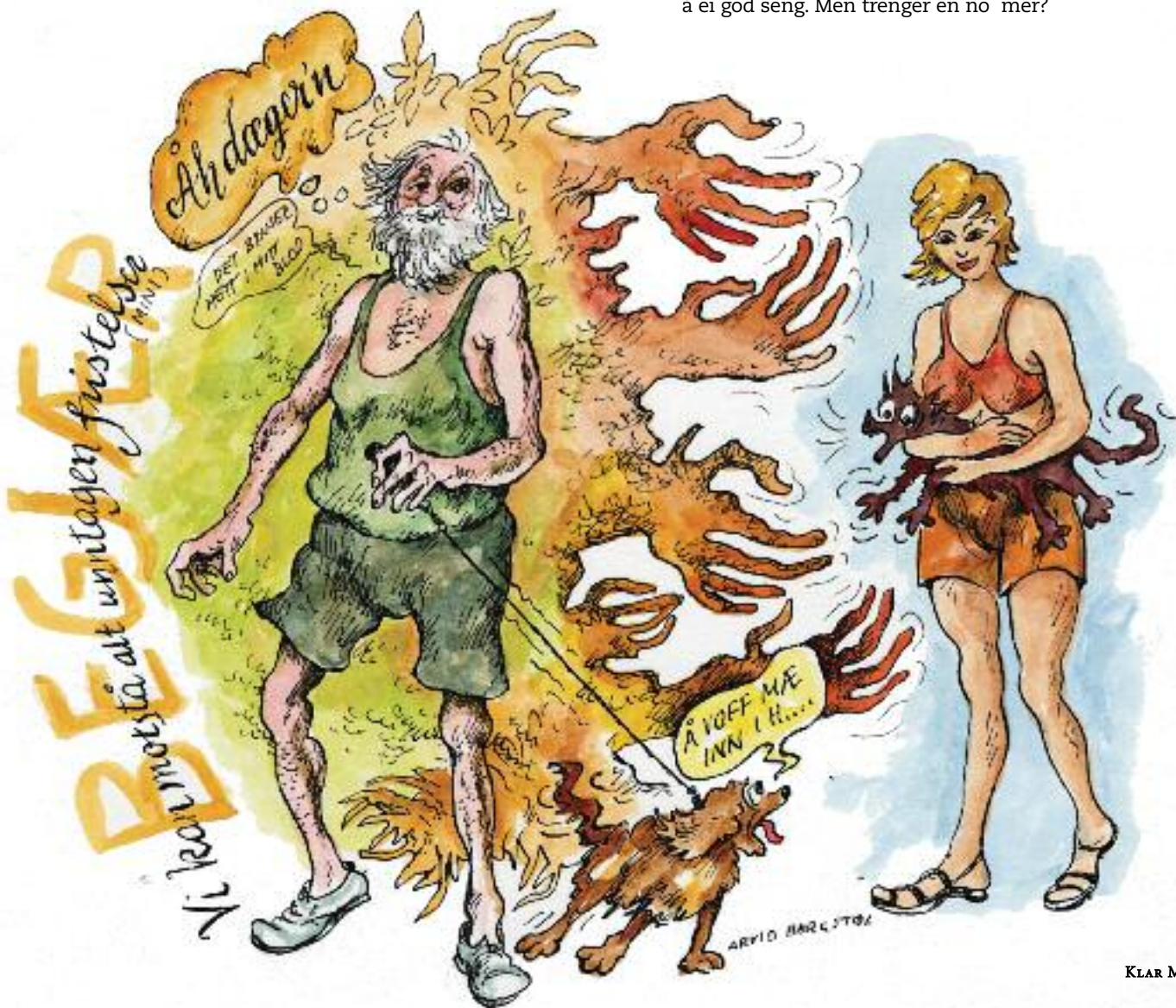
Det andre er å utøve fysisk eller psykisk overgrep mot andre mennesker.

Mitt beste råd er at menneskene aldri må miste troen på at alle er like verdifulle - og at det som synes umulig kan bli mulig hvis man kan forene de gode kreftene i verden mot et felles hovedmål."

Pissprat, tenkte æ som e` hond. Morralisering å ord som glatter tingane te e` ikke te noe hjelp for de som ikke har det ål reit.

Vi hunder e` så herlig enkle oppe i haue; i hjertane våres banker varme tanker for at alt som lever ska` leve. Men veien i livet må alle velge sjøl; å noen trenger å få nasa årtlig ner i et pissehåll før de får livet te.

Det eneste vi hunder kræver å begjærer for å leve e` et fullt matfat å ei god seng. Men trenger en no` mer?

SMA STOFF

Send til gatemagasinet KLAR, kronprinsensgt 10,
4610 Kristiansand.
Eller oddmund@klar.as.
Du kan ogsa ringe 380 284 33, mobil 41 12 71 53

Årgang

En drucker sjanglet rundt med en åpenbar ganske dyr flaske vin og tilbød alle han møtte en slurk.

Etter en stund stoppet en velkledd herre og tok i mot en smak.

Han smakte og smattet og sa:

"Dette er virkelig en fin vin. Hvilket år er det?"

"År", flirte druckeren, "jeg veit en gang ikke åffer en dag det er."

Arve sin inntekt

"Er det noe i veien?" spurte bartenderen en ung, velkledd mann som satt og stirret trist ned i drinken sin.

"For to år siden døde bestefaren min og jeg arvet 85.000 dollar," sa mannen.

"Høres ikke akkurat ut til å være noe å ta på vei for," sa bartenderen.

"Nei," sa den unge mannen, "men i fjor døde en onkel av meg, og da arvet jeg 100.000 dollar."

"Så hvorfor i all verden sitter du her og ser så ulykkelig ut?" spurte bartenderen.

"I år," sa den unge karen, "så langt har jeg ikke arvet en cent!"

Er kysten klar

Ekteparet hadde hatt en heftig kveld på baren, og da de kom hjem, ringte telefonen. Mannen svarte mens kona sjanglet til sengs. Da han kom for å legge seg, spurte kona: "Hvem var det?"
"Å, det var bare en fyr som spurte om kysten var klar."
"Hva svarte du?"
"Hva i h.... tror du dette er, værvarslinga?"

Hos doktoren

"Jeg håper virkelig jeg er sjuk," sa mannen til doktoren. "Det ville være for galt å føle seg sånn hvis jeg var frisk."

Det lyser

En patruljerende politimann kom over en dranker som forgjeves prøvde å stikke nøkkelen inn i en lyktestolpe. Politimannen var i godt humør og sa litt spøkefullt: "Det nytter ikke kamerat, det er ingen hjemme."
"Der tar du feil," sa drankeren, "det er lys der oppe."

Er du KLAR over samarbeidet Osigraf har med gatemagasinet?

Osigraf har vært med KLAR innen design og trykk siden starten, og vi er stolte over å være samarbeidspartnere i dette engasjementet.

Business to Business

Steinar J. Olsen
Yrke: Daglig leder i
Stormberg

Jan Willy Solberg
Yrke: Selger av
Gatemagasinet
KLAR

Gatemagasinet KLAR gjør det mulig for vanskeligstilte på Agder å få seg et ærlig og verdig arbeid, som gir den anerkjennelse og tilhørighet i samfunnet.

Bidra til et inkluderende samfunn og gi medmennesker en ny mulighet. Kjøp Gatemagasinet KLAR neste gang du er i byen, eller besøk www.klar.as for å se hvordan du kan støtte oss.

Klar takker:

Kristiansand Kommune som har bidratt siden oppstart.

Vi takker også T5 i Arendal for å ha tatt på seg distribusjonen av Gatemagasinet Klar i distriktet. Det gir målgruppene mulighet til å benytte seg av gatemagasinkonseptet også der. På samme måte takker vi Nav i Lyngdal og "Fyrtårnet" i Mandal og Frivillighetssentralen i Vennesla.

Takk til befolkningen som har synliggjort sin støtte til dette prosjektet.

Trygve Tønnesen i Fotomiljø har det siste året gratis skannet inn alle illustrasjoner. Dette har bidratt til bedre farger og layout.

Foreninger og lag som støtter oss gjennom frivillig hjelp og pengegaver.

Vi takker også Aust-Agder fylkeskommune for støtten, 50,000,- kroner.

Takk til Hans Christian Krogh, Nina Minksgaard, Bent Ivar Depui Tversland, Dag Ringstad band, Tove og Anita Bøygard, Claudia Scott og Jeff Wasserman for at de stilte opp og gav oss en fenomenal konsert i Domkirken.

Vi takker de som hittil har støttet oss gjennom "givertjenesten"

Det er også mulig å støtte oss gjennom å kjøpe Klar-effekter, kunst og bøker, enten gjennom nettbutikken www.klar.as eller direkte fra våre lokaler.

Alle som føler for å støtte oss økonomisk, kan sende et beløp til bankgiro:

Klar
Kronsprinsensgt 10
4610 Kristiansand

Kontonr. 3126 24 12604

Merk giroen med "Givertjeneste"

Neste nummer har temaet "Seier".

Disse har bidratt til dette nummeret av Gatemagasinet Klar:

Oddmund Harsvik:

Leder av stiftelsen Klar. Administrativ leder, ansvarlig redaktør og journalist.
Tlf: 38028433, mobnr. 41127153, oddmund@klar.as www.klar.as

Leif Strøm:

Nestleder stiftelsen Klar. Journalist, og medlem av redaksjonsstyret i KLAR Kristiansand.
Mobiltlf. 92650468, leif@klar.as

Arvid Bergstøl

Skribent og illustratør, medlem redaksjonsstyret. Mobiltlf. 928 69 479
arviddesign@hotmail.com

Natalia B. Harsvik

Distribusjonansvarlig, skribent, medlem redaksjonstyret; Mobiltlf: 90847774.
Natalia@klar.as

Osigraf Oslo

av Remi Thoresen
Trykkeri, Layout- og deskansvarlige

Andre bidragsytere:

Odd Volden
Tor Erik Schrøder
Åsmund Olav Unhjem
Trygve Tønnesen/Fotomiljø

Gatemagasinet Klar er medlem av International Network of Street Papers (INSP)

Fotograf av forsiden: Oddmund Harsvik
Motiv: Lystvakt til begjær

Baksidebilde: Oddmund Harsvik
Motiv: Ansatte ved Eigirsvei

GATEMAGASINET KLAR

Tilstedeværelse • Toleranse • Ydmykhet

Gatemagasinet KLAR koster 50,-

Selger beholder halvparten

Neste nummer har temaet

"Seier"